

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
SCHOOL OF BUSINESS, ECONOMICS AND LAW

Förändringar i den efterfrågade kompetensen hos en revisor?

- En kvalitativ studie om hur digitaliseringen har förändrat vilken kompetens som efterfrågas hos en revisor.

Kandidatuppsats i företagsekonomi

Externredovisning

Termin: HT 22

Handledare: Marita Blomkvist

Författare: Amanda Thörnblom & Romel Mendoza

Förord

“Det har alltid funnits två sorters människor: De som tror på framtidens möjligheter och de som klamrar sig fast vid det trygga förflutna.” så skriver Mattias Hansson i boken cybervärlden angående den framtida digitaliseringen som han då menar är en oundviklighet (Hansson Cybervärlden, 1998). När vi nu har genomfört vårt uppsatsskrivande är digitaliseringen inte en oundviklighet, den är ett faktum. Att under uppsatsskrivandets gång få ta del av ett urklipp av revisionsbranschens tankar och funderingar kring digitaliseringen och de förändrade kompetenskrav som den resulterar i har varit såväl intressant som lärorikt och för uppsatsen essentiellt. De första vi vill tacka i det här förordet är därav respondenterna som har delat med sig av sina erfarenheter och reflektioner i ämnet.

I arbetet med uppsatsen under höstens gång har det allt som oftast uppkommit frågor. Frågor angående uppsatsskrivandet, angående ämnet som helhet eller angående var de bästa litteraturen på ämnet kan hittas. Den som alltid har varit tillgänglig för att besvara de frågorna är vår handledare Marita. Utan hennes vägledning och engagemang hade uppsatsen inte varit det den är idag. Därav vill vi rikta ett stort tack till henne för hennes tid och för att hon tog sig an två uppsatsstudenter som ville skriva uppsats om, och veta mer om ämnet revision. Vidare vill vi även tacka Jenny och Isolde som under både det inledande seminariet och mittseminariet bidragit med inspiration och konstruktiv kritik som har hjälpt till att föra uppsatsen framåt.

Sammanfattning

Kurs: Kandidatuppsats i externredovisning, HT 2022.

Titel: Förändringar i den efterfrågade kompetensen hos en revisor?

Författare: Amanda Thörnblom & Romel Mendoza.

Handledare: Marita Blomkvist.

Bakgrund och problemdiskussion: I dagens samhälle går den teknologiska utvecklingen snabbt framåt. Tekniken har revolutionerat hela världen. Även revisionsbranschen förändras och väntas fortsätta förändras som följd av digitaliseringen. Tidigare studier visar på att revisorsrollen håller på att förändras, många arbetsuppgifter väntas automatiseras, arbetsgivare kommer som följd att efterfråga andra kompetenser av framtidens revisorer. Studier visar att IT-kompetenser, analytiska förmågor och kommunikationsfärdigheter kommer få större betydelse i framtidens revision. FAR skriver att revisionsbranschen ser kompetensfrågan som den mest utmanande de kommande 10 åren. För att klara av omställningen krävs det att regelsättare, näringslivet, akademien och branschen är eniga om samhällsutmaningarna och hur de bäst anpassar akademikers kompetens efter det som marknaden efterfrågar.

Syfte: Studiens syfte är att analysera och tydliggöra hur digitaliseringen förändrat de kompetenskrav som ställs på revisorn. Studien syftar även till att undersöka hur den tekniska utvecklingen och en förändrad kompetens efterfrågan väntas påverka utbildningen.

Metod: Studien har använt sig av en kvalitativ metod i form av personliga intervjuer. Totalt genomfördes sex stycken intervjuer med revisorer från fyra olika byråer med olika åldrar, bakgrunder och erfarenheter. Materialet från intervjuerna transkriberades och analyserades, med hjälp av den teoretiska referensramen har studien försökt ge svar på frågeställningarna.

Analys och diskussion: Respondenterna från studien upplever att digitaliseringen haft en påverkan på revisionsbranschen och revisorsrollen. Teknologiska lösningar har bland annat resulterat i att de övergått från papper till digitala arbetssätt. Det framgår även att digitala lösningar bidragit till nya arbetssätt, allt från hur de förvarar och lagrar data till hur de analyserar och drar slutsatser har förändrats. Studien visar även att revisorerna får en mer rådgivande roll som följd av digitaliseringen. Följden blir att kommunikativa förmågor får en viktigare roll hos revisorerna. De digitala verktygen har även öppnat upp dörren för nya sätt att kommunicera, det har blivit allt vanligare med digitala möten samt att underlag som används vid revisionen skickas digitalt. Den ökade användningen och utvecklingen av digitala verktyg kräver att framtidens revisorer har en bättre IT-kompetens. I studien framgår det att revisorn i större utsträckning kommer att analysera och tolka data som framställs av datorer genom automatiserade processer. Analytiska- och digitala förmågor blir allt viktigare för framtidens revisor. Studien visar att revisorer efterfrågar mer kunskaper inom bland annat excel, rådgivning och IT i universitetet för att vara bättre förberedda för arbetsmarknaden.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1. Bakgrund	5
1.2. Problemdiskussion	5
1.3. Syfte	7
2. Teoretisk referensram	8
2.1 Digitalisering	8
2.1.1. Automatisering	9
2.1.2. Artificiell intelligens	9
2.1.3. Big data	10
2.2. Revision	11
2.3. Revisionsprocessen	12
2.3.1. Informationsinsamling	12
2.3.2. Acceptera & behålla uppdrag	12
2.3.3. Riskbedömning	13
2.3.4. Planering	13
2.3.5. Granskning	13
2.3.6. Rapportering	14
2.4. Kompetens	14
2.4.1. Tidigare kompetenskrav	15
2.4.2. Nuvarande kompetenskrav	15
2.4.3. Framtida kompetenskrav	17
2.5. Sammanfattning teoretisk referensram	20
3. Metod	21
3.1. Val av metod	21
3.2. Urval och respondenternas bakgrund	21
3.2.1. Tabell 1	22
3.3. Litteraturinsamling	22
3.4. Datainsamling	23
3.5. Pilotstudie	23
3.6. Trovärdighet	24
3.7. Val av ämne	25
3.8. Analysmodell	25
4. Empiri/Analys	27
4.1. Digitaliseringen	27
4.2 Kompetenskrav	31
4.3 Utbildning	34
5. Avslutande diskussion	39
5.1. Sammanfattning av empiri och analys	39
5.2. Diskussion	39
5.3. Förslag till framtida forskning	40
Källförteckning	42
Böcker	42
Artiklar	42
Övrigt	43
Bilaga 1	46

1. Inledning

1.1. Bakgrund

I boken *Cybervärlden* som släpptes 1998 skrev Mattias Hansson att den digitala revolutionen var här. Han och flera andra kunniga tyckare spekulerade i vad det skulle innebära för institutioner såsom skola, arbete och demokrati i framtiden (Hansson, 1998). Att digitaliseringen och den tekniska utvecklingen revolutionerade världen även efter 1998 har knappast gått obemärkt förbi. Hela revisionsbranschen förändras och kommer att fortsätta förändras till följd av den ökade digitaliseringen. Den har förändrat hur vi kommunicerar, hur vi undervisar, hur vi utför våra dagliga sysslor samt hur vi arbetar. Det gäller även revisionsbranschen. Det finns tecken som tyder på att den traditionella revisorsrollen håller på att förändras enligt Revisorsinspektionen. Det har exempelvis tidigare varit dyrt och tidskrävande att samla in och lagra data vilket har förändrats det senaste decenniet på grund av de digitala verktygens utveckling. Intressenter såsom företag, aktieägare och myndigheter ställer nu högre krav på att information är aktuell och att den kan både analyseras, sammanställas och rapporteras löpande (Kairos future, 2013). I artikeln *Nyckeln till framtiden - framtidens redovisning, revision och rådgivning i det digitala landskapet (2016)* ger FAR och Kairos future exempel på hur revisionsbranschen förväntas förändras på grund av digitaliseringen och de förändrade kraven från alla intressenter. De nämner bland annat att revisorns arbetsuppgifter kommer att förändras eftersom flertalet av de befintliga arbetsuppgifterna kommer digitaliseras och automatiseras.

(Tagit bort). Enligt ACCA kommer digitaliseringens utveckling i framtiden att innebära att arbetsgivare kommer att efterfråga andra kompetenser av framtida revisorer. IT-kunskaper tros få en större betydelse. FAR & Kairos future (2016) skriver att digitaliseringen kommer att utöka revisorernas roll, eftersom den tros möjliggöra en mer rådgivande roll för revisorn i framtiden. Problemet är att revisorns arbetsuppgifter och ansvar regleras av lagen, vilket kräver att revisorerna kan anpassa sig efter dessa. Revisionsbranschen har historiskt sett upplevt många förändringar som har ställt höga krav på att revisorn har dynamiska förmågor. Den föränderliga omvärlden vi lever i innebär förändrade kompetenskrav hos framtida revisorer. Det kommer än en gång ställas höga krav på att revisorns kompetens anpassas efter nya lagar och regler samt till det nuvarande och framtida affärslandskapet (Kairos future, 2013).

1.2. Problemdiskussion

I Sverige blev revision ett lagkrav för första gången 1895. Syftet med revision är att vara en slags garant för att informationen som finns i redovisningen är tillförlitlig (Carrington, 2014). Hela näringslivet digitaliseras vilket innebär att många branscher förändras. Arbetsplatser och arbetsuppgifter förändras i takt med digitaliseringen samtidigt som nya digitala verktyg blir viktigare för företagets utveckling och framgång (Ek & Ek, 2020). Snabb teknisk utveckling, digitalisering, begränsningar i revisionsplikten samt nya krav från olika uppdragsgivare såsom kunder, regulatorer och andra intressenter samt andra omvärldsfaktorer skapar nya

förutsättningar som kräver en kompetensbas som är bred och flexibel enligt Revisorsinspektionen. Historisk sett har samhällsekonomiska kriser som ekonomisk brottslighet, finansiella kriser och företagsskandaler både globalt och nationellt haft störst inverkan på revisionsbranschen (Balans 1, 2022). Corona pandemin, krig i Europa samt den ökade inflationen är några av de samhällsekonomiska kriserna som har haft en enorm inverkan på världen den senaste tiden. Med digitaliseringens framsteg har revisorns förmåga att identifiera och lösa problem aldrig varit så aktuell som idag. I sin senaste rapport (2022) *“I en föränderlig tid - Framtidens revision, redovisning och rådgivning 2030”* skriver FAR & Kairos Future att revisionsbranschen ser kompetensfrågan som den mest utmanande frågan de kommande 10 åren. Revisionsföretagen står inför en stor utmaning i att försöka säkerställa att organisationen har rätt kompetens för att möta marknadens behov (Kairos future, 2022).

Enligt forskning kommer 50 % av alla arbeten att automatiseras inom 20 år. Revisorsyrket är ett av arbetena som står inför stora förändringar (Fölster, 2013). Andra studier visar att framtida arbetsuppgifter kräver att medarbetare har högre digital kompetens (Ek & Ek, 2020). Tsiligiris och Bowyers (2021) studie finner att digitala verktyg som excel och business intelligence bör ingå i alla redovisningsutbildningar. Jackson m. fl. (2022) tillägger att lärosätena behöver bli bättre på att följa tekniska trender och erbjuda kurser på de senaste digitala verktygen inom området alternativt integrera dem i läroplanen. Som ett resultat av digitaliseringen kommer revisorer i framtiden att spendera mer tid på att framställa, analysera och rapportera stora volymer data (Kairos future, 2022; Tsiligiris, Bowyers, 2021; Al-Htaybat m.fl, 2018). Forskning visar att analytiska förmågor kommer få större betydelse och bidra till en ökad kundnytta och lönsamhet i framtidens revision (Kairos future, 2016). I Kairos future's rapport (2013) framgår det att rådgivningstjänster växer mer än revisionstjänster. Dessutom visar Tsiligiris och Bowyers (2021) artikel att den digitala transformationen kommer att leda till att revisorer i större utsträckning kommer få axla en roll som affärskonsult i framtiden. Kommunikationsförmågor och emotionell intelligens tros bli viktiga egenskaper för framtidens revisorer i en roll som rådgivare. En annan artikel från Mei Tan och Laswad's (2018) visar att de fyra mest förekommande färdigheterna som efterfrågas av arbetsgivare i platsannonserna var beteendekunskaper, interpersonella, personliga och intellektuella färdigheter samt kunskaper inom informationsteknik.

Tidigare forskning visar att många revisionsbyråer och akademiker har varit missnöjda med redovisningsutbildningen som ges vid olika universitet och högskolor (Bui & Porter, 2010). De har misslyckats med att förbereda eleverna med de kompetenser som krävs i en modern, teknisk och föränderlig arbetsmiljö. I Sverige är det Revisorsinspektionen som ansvarar och säkerställer att det finns kvalificerade revisorer (Revisorsinspektionen, 2022). I tidningen balans debattartikel skriver Seger och Holmstedt att det behövs *“en tydlig ledstjärna för vad redovisningsutbildningen bör innehålla”* för att säkerställa att framtidens revisorer har rätt kompetens. Vidare skriver de att de förändrade utbildningskraven på den akademiska utbildningens innehåll blivit otydliga. Per Johansson förklarar i sin krönika (Balans 1, 2022) att lösningen för en framgångsrik utveckling av den framtida revisionsbranschen är att regelsättare, näringslivet, akademien och branschen är eniga om samhällsutmaningarna. De

behöver även enas om revisorns roll och betydelse för att hantera samhällsproblemen (Balans 1, 2022).

Revisionsbyråerna måste ställa om och anpassa sig till marknadsförändringar för att inte förlora sin konkurrenskraft. Det kan leda till att universiteten måste justera redovisningsutbildningarna på diverse ekonomiutbildningar för att anpassa framtida akademikers kompetens efter den som marknaden efterfrågar (Palmer, 2004). Frågan som såväl branschen, lektorer och utbildningsansvariga står inför är hur de bäst kan anpassa sig för att möta den kompetens som efterfrågas av revisionsbyråerna. Eftersom studenterna utbildas för arbetsmarknaden måste redovisningsutbildningen utvärderas regelbundet för att säkerställa att utbildningen är relevant. Hur har revisorns kravbild förändrats till följd av digitaliseringen och hur kan landets ekonomiutbildningar tillgodose den förändrade kompetens efterfrågan hos revisionsbyråerna?

1.3. Syfte

Syftet med studien är att analysera och tydliggöra hur digitaliseringen påverkat revisorns kravbild över tid samt hur kompetenskraven väntas förändras hos framtidens revisorer. Studien ska även utreda hur utbildningen påverkas som följd av digitaliseringen och de förändrade kompetenskraven. Med hjälp av studien vill vi besvara följande frågeställning.

- Hur har digitaliseringen förändrat de kompetenskrav som ställs på revisorn och hur påverkar en förändrad kompetensefterfrågan i förlängningen utbildningen?

2. Teoretisk referensram

2.1 Digitalisering

Den teknologiska utvecklingen de senaste århundradena har haft en stor inverkan på samhället. Den första industriella revolutionen var övergången från ett jordbrukssamhälle till ett industrisamhälle (NE 3, 2022). Istället för mänskligt arbete började de att använda sig av ångmaskiner, vilket ledde till en ökning av produktiviteten. Vidare skriver Hoffman (2017) att den andra industriella revolutionen var den kraftigt ökade användningen av elektricitet och olja vilket låg till grund för viktiga uppfinningar som förbränningsmotorn och glödlampan. Denna revolutionen resulterade också i en ökad produktivitet (Hoffman, 2017). Den tredje revolutionen kännetecknas främst av övergången från analog elektronik till mer digitala enheter som gett upphov till datorer, internet samt bättre informations- och kommunikationsteknik. Den fjärde industriella revolutionen är här, det pågår just nu ett paradigmskifte inom industrisektorn där tekniken har gjort stora framsteg inom artificiell intelligens, robotteknik och internet of things. Det är sammansättningen av flera olika teknologier som driver förändringen framåt (NE, 2022). Gemensamt för de fyra olika revolutionerna är att samtliga bidrog till produktivetsförbättringar även om effekterna av den nuvarande revolutionen inte är helt bestämd. Forskare vid University of Oxford uppskattar att 47 % av alla amerikanska arbeten kommer att automatiseras inom 20 år. Revision är ett av yrkena som nämns och som står inför en betydande förändring. I Sverige har liknande forskning genomförts. I Sverige räknar man med att 50 % av alla ekonomiyrken kommer vara automatiserade om 20 år (Fölster, 2013). Det blir allt viktigare att förstå digitaliseringen för företag, de behöver anpassa sig till ny digital teknik för att kunna bibehålla sin konkurrenskraft. Använder de digitaliseringen på rätt sätt finns det stora möjligheter till att öka produktiviteten och lönsamheten. Genom förändrade affärsprocesser kan de skapa nya affärsverksamheter och nå ut till nya marknader och kunder (Ek & Ek, 2020).

Teknikens inverkan på arbetet delas in i tre faser, förstärkning, komplettering och ersättning. I den första fasen förstärker tekniken befintliga processer genom olika hjälpmedel som medarbetarna kan använda, till exempel datorer. I den andra fasen kompletterar tekniken arbetet genom att den utför delar av hela arbetet. I fas tre ersätter tekniken den mänskliga arbetskraften helt. Gemensamt för samtliga faser är att tekniken i olika grader effektiviserar samt utför arbetsuppgifter som tidigare utfördes av människor. Detta frigör tid hos medarbetarna och är kostnadseffektivt men tekniken är fortfarande inte tillräckligt avancerad för att helt ersätta människan (Kairos future, 2016).

Digitaliseringen har förändrat många branscher, samtidigt växer nya samhällstrender fram som har en betydande inverkan på revisionsbranschen. Enligt Kairos future (2013) växer tjänsterna inom rådgivning mer än revisionstjänsterna hos revisionsföretagen. Revisionen kommer i större utsträckning att automatiseras till följd av den teknologiska utvecklingen. Dessutom ställs det högre krav på att informationen är relevant och aktuell vilket medför att

det blir viktigare med realtidsdata. Det kräver att företagen övergår från traditionella arbetsmetoder till mer löpande revision för att bibehålla relevansen (Kairo future, 2013).

2.1.1. Automatisering

Automatisering definieras som en process som delas in i flera steg som fungerar självständigt genom olika maskiner och mjukvaror. Många företag väljer att automatisera delar eller hela arbetsmoment för att minska belastningen på de anställda samt förbättra effektiviteten och kvaliteten i sina processer (NE 1, 2022). Utvecklingen av digital teknik har kommit så långt att robotar kan utföra vissa uppgifter bättre än människor. Många arbeten förväntas försvinna på grund av automatiseringen samtidigt som många nya arbeten förväntas både skapas och förändras (Ek & Ek, 2020).

Inom revisionsbranschen kan många delar av revisionsprocessen som utförs av juniora revisorer automatiseras. Istället för att knappa in information för hand kan informationen överföras digitalt från företaget till revisionsbyrån som i sin tur kan fördelas vidare i byråns olika program. Tekniken kan bidra till en ökad kvalitet och effektivitet i granskningarna (Balans 3, 2017). Det finns uppgifter som maskiner är bra på och andra som de är mindre bra på. Trots automatiseringens många fördelar är tekniken inte tillräckligt utvecklad för att ersätta alla arbetsuppgifter (Kairo future, 2016). Robotar saknar bland annat känslor, mänsklig erfarenhet och har därför svårt för att sätta in kunskap i olika sammanhang. Maskiner är även sämre på att improvisera, innovera och vara kreativa (Hoffman, 2017). Dessutom kräver många arbeten kommunikationsförmågor eftersom man behöver kunna göra sig förstådd (Ek & Ek, 2020).

2.1.2. Artificiell intelligens

Ek och Ek (2020) beskriver artificiell intelligens som olika teknologier som tar in data och bearbetar den genom att den ser sammanhang och fattar beslut utifrån det. Nationalencyklopedin (2022, 2) definierar det som olika datorsystem som visar upp ett intelligent beteende. Inom artificiell intelligens försöker forskare och företag skapa maskiner som kan göra saker som kräver mänsklig intelligens genom att skapa olika algoritmer, som är en uppsättning instruktioner med tydliga steg som en dator förväntas kunna följa. Artificiell intelligens kan skapas med en kombination av flera olika algoritmer. Artificiell intelligens kommer inte att ta över allt arbete, utan det ses istället som människans komplement inom många områden i framtiden (Ek & Ek, 2020). Innovationer inom artificiell intelligens har gjort det möjligt för företag att automatisera monotona och repetitiva arbetsuppgifter. Tekniken är inte tillräckligt avancerad för att kunna hantera oförutsedda händelser. Forskare arbetar med att försöka få robotar att lära sig från händelser genom realtidsdata (Kruskopf m. fl., 2019). Implementeringen av Artificiell intelligens teknik i revisionsbyråer har både fördelar och nackdelar som revisionsbyråer bör vara medvetna om. Rizvan (2022) lyfter i sin rapport fram kostnadsbesparingar och förbättrad produktivitet som fördelar. Samt så kan revisorerna fokusera på och prioritera mer komplexa uppgifter som skapar mervärde istället för på repetitiva och tidskrävande uppgifter. Dessutom skriver Rizvan (2022) att Artificiell intelligens skapar en del nackdelar samt är ett hot mot revisorns oberoende. Tekniken

kommer att eliminera traditionella arbetsuppgifter. Samtidigt finns det en risk för bristande kompetens hos revisorer inom området. Oavsett följderna artificiell intelligens orsakar i framtiden är det osannolikt att tekniken kommer ersätta revisorerna helt (Rizvan, 2022).

2.1.3. Big data

Tidigare var datainsamlingen mycket tidskrävande och dyr, vilket har förändrats det senaste årtiondet. Det beror på digitaliseringen och teknikutvecklingen som skapat nya sätt att samla in och analysera informationen. Utvecklingen har ökat datamängden och har blivit en viktig del i företagets utveckling (Ek & Ek, 2020). Big data kan delas in i strukturerad och ostrukturerad data, vanligtvis delas data in i fyra delar; volume, variety, velocity, veracity. Volume avser stora datamängder som är så stora att traditionella verktyg inte räcker till, utan de kräver speciella metoder för att kunna hantera den stora datamängden. Variety avser olika typer av dataformat som lagras, det finns exempelvis textbaserad data, bild och video vilket beskriver variationen av data. Velocity syftar på hur snabbt en viss data kan bli tillgänglig. Olika situationer kräver information olika snabbt. Veracity beskriver kvaliteten och relevansen av tillgänglig data (Gepp m. fl, 2018).

För att bättre förstå sina kunder samlar många företag in information om sina kunder. Därför är det viktigt att kunna analysera och tolka datan så att den kan användas som beslutsunderlag (Ek & Ek, 2020). Kairos future (2016) skriver i sin rapport att big data kan bidra till ökad kundnytta och lönsamhet med rätt analysmetoder. Företag måste dock vara vaksamma över sin dataanvändning eftersom det finns risk för att få falska signaler i datan som påverkar beslutsfattandet negativt (Ek & Ek, 2020). Framväxten av big data påverkar revisorn och hela revisionsbranschen, vilket skapar nya utmaningar och möjligheter. Tekniken gör att revisorer kan genomföra en revision av hela företaget hela istället för stickprovsundersökningar, vilket minskar urvals- och revisionsrisken. Big data i kombination med andra teknologier gör att en stor del av revisionsprocessen kommer kunna genomföras löpande och mer frekvent. Revisorn förväntas därför lägga mer tid på att övervaka processer, analysera, granska och utvärdera data samt skapa sig en större inblick av verksamheten i framtiden (Balans 3, 2017).

Realtidsdata & löpande revision:

Företag och myndigheter ställer högre krav på att information är rätt från början så att det kan sammanställas, analyseras och rapporteras löpande (Kairos future, 2013). Vasarhelyi m. fl. (2012) definierar löpande revision som ett tillvägagångssätt där oberoende revisorer kan granska och skriva rapporter i realtid. Den dynamiska värld vi lever i kräver att företag anpassar sig till förändringar och situationer som kräver snabbare respons. Därför använder allt fler företag smarta lösningar som digitala fakturor och kvitton för att redovisningen ska kunna följas i realtid (Kairos future, 2016). Kundkraven förändras, kunden kräver mer realtidsinformation för ett bättre beslutsfattande och förväntar sig att revisionsbranschen går i samma riktning. Den traditionella revisionsprocessen är omodern med dagens teknik och realtids ekonomi (Kairos future, 2013). Framtida revisorer måste förstå utvecklingen och utöka sin kompetens så att de kan möta de nya utmaningarna med komplexa system och kunna motverka samhällsproblem som konkurser genom att vara mer proaktiva (Karlsson &

Rosendahl, 2019). Automation i kombination med big data och realtidsdata kan komma att ta över standardiserade uppgifter som utförs av juniora revisorer, vilket innebär att revisorer kan använda sin erfarenhet och kunskap till mer komplexa uppgifter som maskiner inte kan hantera (Lombardi m.fl, 2014).

2.2. Revision

Första gången revision blev lagstadgat i Sverige var 1895 även om det fanns bolag som på frivillig basis hade tillämpat revision redan innan dess. Det var dock inte förrän 1987 som kravet på en auktoriserad revisor infördes. Enligt gällande lagstiftning så är det ungefär 70 % av aktiebolagen i Sverige som inte måste ha en revisor. Det är de bolag som ses som mindre bolag där den odiskutabla nyttan som revisionen skapar inte uppväger de kostnader som en revisor faktiskt innebär för många mindre bolag. Intressenter som drar nytta av revisionen är ett brett spann från såväl aktieägare, långgivare, anställda samt fackföreningar (Carrington, 2014).

För det första behöver en viktig distinktion genomföras. Revision är inte redovisning och en redovisare är inte en revisor. De olika begreppen är närbesläktade men inte synonymer. Redovisaren upprättar redovisningen och revisionen granskar den. Dessa två får aldrig vara samma person. Detta då syftet med revisionen är att fungera som ett slags kontrollsystem för redovisning. En revision utförd av en auktoriserad revisor fungerar som ett slags kvitto på att redovisningen är korrekt och väl utförd. Närmast kan det beskrivas som sambandet mellan byggherren och besiktningsmannen. Där byggherren bygger huset och besiktningsmannen inspekterar den färdiga produkten för att förhoppningsvis ge sitt godkännande. Eklöv Alander (2019) skriver att revision kan betraktas som *“en bedömningsprocess med syfte att ge användare av finansiell information tillit till finansiella rapporter”*. American accounting association definierade revision enligt *“Revision är en systematisk process som syftar till att på ett objektivt sätt inhämta och utvärdera bevis om påståenden angående ekonomiska aktiviteter och händelser för att verifiera graden av korrespondens mellan dessa påståenden och etablerade kriterier och kommunicera resultaten till intresserade användare”*. Det ses som den klassiska definitionen (Eklöv Alander, 2019).

Det finns olika typer av revisorer som förväntas ha bättre koll på olika delar av revisionen. Några exempel på revisorer är auktoriserade- och godkända revisorer men även mer nischade revisorer som till exempel miljörevisorer, internrevisorer och IT-revisorer (Carrington, 2014). I Sverige kan vem som helst kalla sig revisor eftersom att titeln inte är skyddad (FAR, 2006). Det är däremot olagligt att kalla sig för auktoriserad eller godkänd revisor om man inte är det. Det finns olika typer av revisorer eftersom att lagstiftningen ställer olika krav på revisorernas kompetens. Ett privat aktiebolag måste till exempel ha en auktoriserad eller godkänd revisor om två av kriterier nedan har uppfyllts under de senaste två åren (Eklöv Alander, 2019).

- Medelantalet anställda i bolaget uppgick till mer än 3.
- Bolagets redovisade balansomslutning uppgick till mer än 1.5 miljoner kronor.

- Bolagets redovisade nettoomsättning uppgick till mer än 3 miljoner kronor.

Revision är ett klassiskt samhällsvetenskapligt ämnesområde och som sådan är det svårt att säga att det finns en teori och att den är rätt. Carrington utgår från två traditioner när han försöker behandla revisionsteorin, den nationalekonomiska traditionen och den sociologiska traditionen. Vidare pekar han ut att den nationalekonomiska traditionen traditionellt har varit den starkaste men att den sociologiska traditionen har vuxit fram över tid. De har olika huvudfokus. De nationalekonomiska teorierna handlar som så ofta om resursfördelning, rationalitet och effektivitet. Huvudfokus i de sociologiska traditionerna är däremot något mjukare värden. Här diskuteras makt, processer och mönster. Samt vilken roll revisorn har i hanteringen av samhället.

2.3. Revisionsprocessen

Revisorns arbete kan beskrivas som en granskning som följer en process särskilt utformat för det företaget som revideras (Eklöv Alander, 2019). De faser som utgör hela revisionsprocessen är informationsinsamling, acceptera och behålla uppdraget, riskbedömning, planering, granskning och rapportering (Eklöv Alander, 2019). Syftet är att sätta sig in i företaget, förstå företaget och dess verksamhet för att sedan granska och slutligen rapportera om företagets årsredovisning, bokföring och förvaltning genom en revisionsberättelse (FAR, 2006).

2.3.1. Informationsinsamling

Det första steget i revisionsprocessen börjar med informationsinsamling, vars syfte är att få en bättre bild och förståelse för det granskade företaget och dess verksamhet. En revisor kan till exempel söka information om ett företags affärsmodell och hur det genererar intäkter och kassaflöden för att sedan bedöma risker och forma en plan för granskningen som ska genomföras (Eklöv Alander, 2019). Revisionen bör fokusera på de områden där risken är störst för väsentliga fel och på de åtgärder som är mest lämpade för att bedöma och upptäcka fel (Eklöv, Alander, 2019). Revisorn samlar in både extern och intern information. Genom den externa informationen får revisorn en förståelse över marknaden företaget är verksam inom, konkurrenssituationen inom branschen samt de olika miljökraven företaget måste uppfylla. Den interna informationen ger revisorn en förståelse för själva verksamheten samt hur redovisning och rapportering hanterats inom företaget. Det är under denna fas revisorn lär känna företagets olika processer såsom försäljning, marknadsföring och produktion. Dessutom behöver de ha kännedom om företagets finansiering och hur hela ekonomifunktionen arbetar för att kunna göra jämförelser och analyser av olika nyckeltal. Informationsinsamlingen ligger till grund för riskbedömning och granskningen som är senare steg inom processen (Eklöv Alander, 2019).

2.3.2. Acceptera & behålla uppdrag

Revisorer och revisionsbyråer följer särskilda regler som undersöker och avgör om det är lämpligt att företaget och revisorerna ansvarar för revisionen av ett företag. Det behöver de

göra innan de beslutar om ett uppdrag ska behållas, accepteras eller om andra revisorer ska sköta revisionen (Eklöv Alander, 2019). Detta genomförs för att säkerställa att uppdrag som inte är lämpliga för revisorn eller byrån avvisas. Revisorn gör vid prövningen även en bedömning om företagsledningen är professionella, om revisionsteamet besitter rätt kompetens för att utföra uppdraget samt att rätt resurser och tid finns tillgänglig för uppdraget enligt de krav som ställs (Eklöv Alander, 2019). Efter genomförd prövning kan de bedöma om en revision kan upprättas enligt gällande lagar och rekommendationer samt om god klientrelation kan bibehållas. De beslutar därefter att avvisa eller acceptera och behålla uppdraget. Accepteras uppdraget kommer de att skriva ett uppdragsbrev som fastställer uppdragets villkor och omfattning (Eklöv Alander, 2019).

2.3.3. Riskbedömning

Syftet med denna fas av revisionsprocessen är att revisorn ska försöka identifiera och bedöma var riskerna för väsentliga fel är störst i de finansiella rapporterna. I sin bedömning utgår revisorn från informationsinsamlingen som genomfördes i ett tidigare steg i processen. Riskbedömningen är en viktig del av revisionsprocessen. Revisionsuppdragets resurser är begränsade, utvärderingen hjälper dem att upprätta en plan över vilka granskningsmetoder och granskningsåtgärder som är mest effektiva att tillämpa under den pågående revisionen (Eklöv Alander, 2019).

2.3.4. Planering

I planeringsfasen fastställs strategin för revisionen. De upprättar en plan för hela revisionen efter att informationsinsamlingen och riskanalysen är genomförd. Syftet med planeringsfasen är att uppskatta tidsåtgången, resurser och de kostnader som krävs för att genomföra revisionen. Vid upprättandet av strategin behöver revisorn bedöma väsentlighet, risker, interna kontroller, granskningsmetoder, rapporteringskrav samt förändringar av redovisningsstandarder och lagar som är relevanta och kan påverka företagets redovisning (Eklöv Alander, 2019). Strategin innefattar även vilka medarbetare som ska ingå i teamet för att tillgodose behoven av kompetens och erfarenhet på de områden där risken är störst för väsentliga fel (Eklöv Alander, 2019).

2.3.5. Granskning

Efter planeringsfasen är nästa steg i revisionsprocessen granskningen. I detta steg ska revisorn hitta revisionsbevis, vilket används som underlag för revisorns ställningstaganden i revisionsberättelsen (FAR, 2006). Granskningen har planeringsfasen som utgångspunkt. Revisorer använder sig vanligtvis av två olika granskningsmetoder, kontrollgranskning och substansgranskning (Eklöv Alander, 2019). Generellt sett beror metoden som används mest på hur väl företagets interna kontroller fungerar (FAR, 2006). Eklöv Alander (2019) anger att substansgranskning är vanligare vid granskning av mindre företag, vilket beror på att de normalt inte har interna kontroller som fungerar. I större företag används kontrollgranskning i en större utsträckning eftersom att de oftast har en utbyggd, väl fungerande och effektiv intern kontroll (Eklöv Alander, 2019).

Kontrollgranskning innebär att revisorn verifierar att företagets interna kontrollsystem fungerar som det ska och dess påverkan på redovisningen utifrån sin kunskap om verksamheten och systemen (FAR, 2006). Revisorn säkerställer detta genom att han är med och observerar hur kontroller görs, interagerar med de anställda och genomför kontrollmoment själv för att se hur det fungerar (FAR, 2006).

Substansgranskning innebär att revisorn granskar olika poster i balans- och resultaträkningen samt transaktioner som ligger till grund för de olika posterna (FAR, 2006). Revisorn kan verifiera dessa genom att inventera lagret samt genom att stämma av kostnadsposter mot kvitton och avier eller räkningar. Substansgranskning innefattar även analyser av trender och nyckeltal. Det genomförs genom att exempelvis jämföra redovisade siffror med tidigare perioder (FAR, 2006).

2.3.6. Rapportering

Den sista fasen i revisionsprocessen är rapporteringsdelen. Syftet med revisorernas planerings- och granskningsarbete är att göra uttalanden om årsredovisningen, bokföringen samt styrelsens och VDs förvaltning i en revisionsberättelse (FAR, 2006). Eklöv Alander (2019) skriver att revisorns rapportering kan variera och det beror på vad revisionen omfattar. Om revisorn granskar årsredovisningen upprättar han en revisionsberättelse. Granskar revisorn istället en delårsrapport upprättar revisorn istället en granskningsrapport (Eklöv Alander, 2019). Det finns tydliga skillnader mellan rapporterna eftersom innehållet har en annan inriktning och omfattning. I revisionsberättelsen meddelar revisorn om årsredovisningen upprättas enligt årsredovisningslagen, hur vinsten alternativt förlusten ska disponeras samt om styrelsen och VD'n ska beviljas ansvarsfrihet (FAR, 2006).

2.4. Kompetens

Sedan 1980-talet har många redovisningsbyråer och akademiker klagat på att redovisningsutbildningen som erbjuds vid universitet och högskolor inte ger akademiker den kompetens de behöver i dagens tekniska och snabbt föränderliga arbetsmiljö (Bui & Porter, 2010). Bristen på den kompetens som efterfrågas skapar ett förväntningsgap mellan utbildning och arbetsgivare (Bui & Porter, 2010).

Humankapital är revisionsföretagens viktigaste resurs. Det är medarbetarnas kunskap som revisionsföretagen säljer och förmedlar till sina kunder. Hassall m. fl. (1996) skriver att kompetens kan delas in i fyra delar: kunskap, färdigheter, förmågor och nätverk. För en revisor kan kunskap innebära att de har god kännedom om lagstiftning och seder. Vilket de behöver för att kunna utföra sitt arbete. En viktig färdighet som en revisor måste ha är förmågan att kunna värdera och göra goda bedömningar. Det är en viktig del av arbetet då en stor del av revisorns arbete går ut på att identifiera och bedöma var eventuella risker kan finnas samt värdera och bedöma om den finansiella informationen ger en rättvisande bild av företaget och följer de lagar, regler och praxis som gäller. Revisorer behöver också besitta förmågor som bidrar till en god klientrelation. De behöver både kunna locka till sig nya

klienter, behålla existerande kunder och få dem att konsumera fler tjänster. Kompetensen bidrar till en ökad lönsamhet hos revisionsbyråerna (Hassall, Dunlop & Lewis, 1996).

2.4.1. Tidigare kompetenskrav

Revisorsprofessionen har en lång historia bakom sig. Arkeologiska fynd visar tecken på att revision var något som användes redan 4000-3500 år före Kristus på mesopotamiens tid. Under romarriket och medeltiden använde de sig av muntliga revisioner för att förhindra bedrägerier vilket tros bero på att läs- och skrivkunskaper varit väldigt låga (Eklöv Alander, 2019). Det finns en lång historia om revision även här i Sverige där man funnit bestämmelser om revision från 1600-talet och den form av granskning som genomfördes då är en viktig del av den lagstadgade revisionen i Sverige än idag. Det var först under industrialismen som utvecklingen av revision på allvar tog fart. 1899 grundades Svenska revisorssamfundet som 1904 införde en prövning som bedömde sökandes utbildning och erfarenhet av revision innan medlemskap beviljades (Eklöv Alander, 2019). Historiskt sett har utvecklingen av revisionen och tillsynen mestadels berott på samhällsekonomiska kriser såsom ekonomisk brottslighet, finansiella kriser och företagsskandaler både globalt och nationellt (Balans 1, 2022). Efter finanskrisen 2008 införde EU olika åtgärder för att stärka revisionsbranschen. Syftet med revisionspaketet som EU införde var att förbättra revisionens kvalitet, stärka revisorns oberoende och öka konkurrensen mellan revisionsbolagen (Balans 4, 2019).

Kompetenskraven för att bli revisor har förändrats kraftigt över tiden. Enligt tidigare regelverk krävdes det totalt 8 års utbildning fördelat på utbildning och praktik för att bli auktoriserad revisor i Sverige (Callius, 2018). Det krävdes minst en magisterexamen inom företagsekonomi (Balans 5, 2018). För att bli behörig att skriva provet för att ta en revisorexamen och bli auktoriserad revisor krävdes det att specifika kurser ska ha genomgått i den teoretiska utbildningen. Kraven Revisorsinspektionen ställde var:

- 90 högskolepoäng i ämnet företagsekonomi där det ska ingå redovisning (inklusive koncernredovisning), revision, finansiering, ekonomistyrning och organisationslära.
- 15 högskolepoäng i beskattningsrätt som ska innehålla inkomstbeskattning, andra skatter och avgifter med anknytning till företag.
- 30 högskolepoäng i handelsrätt som ska innehålla associationsrätt samt lagstiftning om konkurs och obestånd samt förmögenhetsbrott.
- Det krävdes dessutom studier inom informationsteknik, datorsystem, matematik, nationalekonomi samt statistik. Dessa ämnen kunde studeras var för sig eller vara integrerade i andra kurser.

2.4.2. Nuvarande kompetenskrav

Enligt Revisorsinspektionen finns det tecken som tyder på att den traditionella revisorsrollen håller på att förändras. Revisorsbranschen genomgår stora förändringar och står inför många utmaningar. Begränsningar i revisionsplikten, snabb teknisk utveckling, digitalisering och andra omvärldsfaktorer skapar nya förutsättningar. Samtidigt innebär globaliseringen fler inslag av internationell harmonisering, vilket leder till färre specifika krav på svensk

reglering av revisionsbranschen. Revisorsinspektionen behöver följa utvecklingen och verka för en ändamålsenlig reglering inom området. Annars riskerar reglerna för revisorer som inte längre har någon relevans att begränsa svenska revisorns möjligheter till att anpassa sig till förändringar som sker i omvärlden. Revisorer arbetar mycket med finansiell rapportering men de måste anpassa sig till omvärldens behov av tjänster. Efterfrågan av icke finansiell information såsom hållbarhet, IT och kvalitet har ökat. Det finns därför behov av att ändra på regelverken för att förtydliga kraven som ställs på både revisorerna och revisionen samt för att tillgodose den förändrade efterfrågan (Revisorsinspektionen, 2022).

Under 2018 ändrades kraven för att bli auktoriserad revisor för att utöka kompetensbasen, förtydliga kraven på utbildningsinnehåll samt skapa alternativa utbildningsvägar. De nya kraven från Revisorsinspektionen innebär en förkortad utbildningstid på sex år, med minst en kandidatexamen inom valfritt ämne (Revisorsinspektionen, 2022). Det som har förändrats är kriterierna till att få skriva revisorsprovet. De nya reglerna ställer mindre krav på kurser som måste studeras i skolan. Utbildningen behöver dessutom inte vara inriktad mot företagsekonomi. Samt så räcker en kandidatexamen på tre år (Balans 5, 2018). Kompetenskraven för att bli godkänd på revisorsprovet är däremot inte förändrade enligt Revisorsinspektionen, det ställs lika höga krav på den färdigutbildade revisorn som tidigare. Jämfört med tidigare kriterier öppnar de nya kraven och reglerna upp nya vägar för att bli revisor. De kurser som är obligatoriska för att få göra revisorsprovet enligt revisorsinspektionen är följande:

1. Allmän redovisningsteori och redovisningsprinciper.
2. Rättsliga krav & standarder rörande upprättande av årsredovisning & koncernredovisning.
3. Internationella redovisningsstandarder.
4. Räkenskapsanalys.
5. Intern redovisning och ekonomistyrning.
6. Riskhantering och intern kontroll.
7. Räkenskaps- och förvaltningsrevision samt yrkeskunnande.
8. Rättsliga krav och yrkesregler rörande lagstadgad revision och revisorer.
9. Internationella revisionsstandarder.
10. Yrkesetik och oberoende.

Ämnesområdena 1-5 är kurser som måste genomföras i ett universitet eller i en högskola medan ämnena 6-10 kan genomföras hos antingen revisionsbolaget, universitetet eller högskolan (Revisorsinspektionen, 2022). EY's tidigare VD Jonas Svensson tror att den nya reformen kommer resultera i att det blir lättare att få in ny kompetens i branschen som kommer bli viktig i den framtida revisionen till följd av de nya lagkraven (Callius, 2018). Jonas Svensson tror dessutom att de nya lagkraven kommer att göra revisorsyrket mer attraktivt. Ulrika Wallen från civilekonomerna säger att orsakerna till förändringarna beror på teknisk utveckling, internationella regelverk samt att revisorn förväntas granska och uttala sig om en annan typ av information än tidigare i revisionsberättelsen. Ulrika Wallen tror även att bristen på revisorer är en annan orsak till att Revisorsinspektionen genomförde reformen.

I Bui och Porters (2010) studie framgår det att storleken på revisionsbyrån har stor betydelse i vilka kompetenser som efterfrågas och på vilken nivå de efterfrågas. Studien visar att många små och medelstora bolag har högre förväntningar på nyexaminerades kompetensnivå. De förväntar sig att de ska kunna utföra avancerade arbetsuppgifter snabbare än hos större revisionsföretag. I artikeln framgår det att förståelse för redovisningsprinciper och begrepp är viktiga för akademiker. Små och medelstora bolag förväntar sig att akademiker har tekniska redovisnings- och bokföringskunskaper när de börjar arbeta. De fyra största revisionsbolagen ställer inte samma krav vid nyanställning. Kunskaperna förvärvas istället hos byråerna genom interna utbildningar (Bui & Porter, 2010). Vidare visar studien att revisionsbyråerna är enade om att nyexaminerade bör ha affärskunskaper och gått kurser inom företagsekonomi för att få en förståelse om företagande. Både skriftliga och muntliga kommunikationsförmågor ses som viktiga hos majoriteten av de företag som medverkade i studien. De stora byråerna lägger även stor vikt vid presentationsförmåga eftersom presentationer förekommer ofta. God samarbetsförmåga värderas högt hos samtliga byråer eftersom mycket av arbetet utförs i grupp. Slutligen visar Bui och Porters rapport (2010) att små och medelstora bolag tycker nyexaminerade ska ha datorkunskaper inom olika kontors- och bokföringsprogram. Likt de små och medelstora byråerna anser de större bolagen att det är viktigt med datorkunskaper. Dessutom tillägger de att analytiska förmågor värderas högt (Bui och Porter, 2010).

I Mei Tan och Laswad's studie (2018) "*Professional skills required of accountants: what do job advertisements tell us?*" framgår det att de fyra mest förekommande färdigheterna som efterfrågas i platsannonserna var beteendekunskaper, interpersonella, personliga och intellektuella färdigheter. Dessutom förekom ofta kunskaper inom informationsteknik. Resultaten från studien visar att många arbetsgivare föredrar medarbetare som har en god samarbetsförmåga. Kommunikation-, presentation- och talförmåga är andra exempel på interpersonella färdigheter som ansågs som viktiga vid rekrytering (Mei Tan & Laswad, 2018). Enligt Mei Tan och Laswad är interpersonella kompetenser avgörande för en organisations produktivitet och lönsamhet. Personliga egenskaper som engagemang, passion, vara dynamisk, självgående och ha en positiv attityd rankas högt i studien. Studien visade även att arbetsgivarna var mer angelägna att anställa personer med en god personlig kompetens. Kunskaper inom informationsteknik ansågs vara betydelsefull i dagens tekniskt krävande värld. Eftersom användningen förväntas fortsätta öka än mer blir det en central kompetens för revisorer (Mei Tan & Laswad, 2018).

2.4.3. Framtida kompetenskrav

Världen vi lever i förändras i grunden. På senare tid har man sett tydliga tecken på att världen är på väg bort från ett globaliserat samhälle. Brexit, handelskriget mellan USA, Kina och EU, kriget mellan Ryssland och Ukraina är några exempel som tyder på att världen inte går mot frihandel eller globalisering. Det är allvarligare geopolitiska konflikter som snarare visar på det motsatta (Kairos future, 2022). Som tidigare nämnts har samhällsekonomiska kriser haft störst inverkan på revisionsbranschen (Balans 1, 2022). Digitaliseringens fortsatta utveckling

och nya innovationer inom digital teknik gör att tekniken blir kraftfullare, billigare och att kapaciteten blir större. Vi går från att vara ett analogt samhälle till ett mer digitalt samhälle. I takt med att samhället blir mer digitalt växer nya samhällstrender fram, ett exempel är cyberattacker som blir allt vanligare enligt Andreasson (KPMG). Kairos future (2022) skriver i sin studie att digitaliseringens framsteg förväntas leda till ett mer automatiserat och industrialiserat samhälle i framtiden. Vidare framgår det att de flesta är överens om att digitalisering är framtiden. Om företag ligger efter i digitaliseringen kommer de sannolikt att hamna på efterkälken även i andra områden, vilket kan resultera i att de får svårt att överleva på marknaden (Kairos future, 2022).

Frågan som revisionsbranschen ser som mest utmanande det kommande årtiondet är kompetensfrågan (Kairos future, 2022). Utmaningen ligger i att försöka säkerställa att kompetensen i organisationen motsvarar det marknaden efterfrågar. Branschen förändras i en alltmer specialiserad värld, kunder och tillsynsmyndigheter ställer nya krav på revisorerna. Krav som kräver kompetenser inom exempelvis hållbarhet, digitalisering, automation och IT-säkerhet (Kairos future, 2022). Revisorernas roll förändras, från att vara superspecialister förväntas de axla rollen som multispecialister (Balans 2, 2022) För att möjliggöra de potentiella möjligheterna med ny teknik måste branschen och kunder våga ta nästa kliv i utvecklingen av digitaliseringen. Människor med kunskaper inom ny teknik och digital transformation kommer bli centrala i reformen. Det kommer även krävas kunskaper och en djupare förståelse för företagets processer och rutiner (Kairos future, 2022).

Tekniken har kommit tillräckligt långt för att olika processer och arbetsmoment ska kunna automatiseras. Det räcker däremot inte enbart med avancerad teknik utan det krävs ofta även beteendeförändringar och standardisering av processer och rutiner för att möjliggöra reformen (Kairos future, 2022). Enligt Kairos future (2022) använder många företag sig av skräddarsydda processer och rutiner som är anpassade efter deras verksamheter. För att underlätta automatiseringen och förändringsarbete krävs det att processerna standardiseras. Vilket kräver en stor investering från företagen samt att medarbetarna har viljan att anpassa sig till förändringarna. Förhoppningen med digitaliseringen och automationen är att de ska spara tid på repetitiva och monotona arbetsuppgifter som förväntas försvinna. Istället hoppas byråerna att de kommer kunna lägga tiden på arbetsuppgifter som kräver kvalificerade bedömningar, analyser och tolkningar för att skapa större kundvärde (Kairos future, 2022).

Delar av revisionsprocessen väntas i framtiden automatiseras till följd av digitaliseringens utveckling. Enklare monotona och repetitiva arbetsuppgifter som mestadels utförs av juniora revisorer förväntas tas över av robotar och smarta maskiner (Tsiligiris, Bowyer, 2021). Arbetskraften kommer få tid över för mer analytiska och konsult baserade arbetsuppgifter (Al-Htaybat m.fl, 2018). Det kommer innebära en förändrad kravbild hos framtidens revisorer. Revisorsinspektionen instämmer och anser att kompetensen bör vara bred och flexibel om revisorerna ska kunna möta de nya kraven som kommer ställas. Tsiligiris och Bowyers (2021) rapport visar att grundläggande kognitiva förmågor inte blir lika viktigt i framtiden. Studien visar istället att emotionella, sociala och tekniska kunskaper kommer få en större betydelse. Tsiligiris och Bowyers (2021) rapport delar in nyckelkompetenserna för

framtidens revisorer i fyra olika färdigheter; etiska färdigheter, digitala färdigheter, mjuka färdigheter och affärskunskaper.

Ny teknik i kombination med avancerad analys och big data skapar en oro över möjliga konsekvenser av data. Tidigare företagsskandaler har skapat en ökad kritik om etik och ansvarsskyldighet. Etiska färdigheter tros därför få en viktig roll i framtidens revision. Forskning visar på att det finns en enighet om att framtida revisorer ska ha etiska färdigheter (Tsiligiris, Bowyers, 2021).

Tsiligiris och Bowyers (2021) skriver att digitala färdigheter är svår att definiera eftersom de betyder olika saker för olika individer och organisationer. I deras studie framgår det att digitala verktyg som excel och business intelligence använts av revisorer under en lång tid och de förväntas förbli relevanta även i framtiden. Tsiligiris och Bowyers (2021) anser att båda verktygen bör ingå i alla redovisningsutbildningar. Jackson m. fl. (2022) är inne på samma spår och tillägger att universiteten behöver bli bättre på att följa tekniska trender för att kunna erbjuda kurser på de senaste systemen och programvaror alternativt integrera digitala verktyg i läroplanen. Framtidens revisorer kommer även behöva bekanta sig med molnbaserade applikationer samt kunna arbeta och samarbeta online i interna och externa delade system. I framtiden kommer kompetenser som dataanalys, cybersäkerhet, programmerings- och design färdigheter vara mer attraktiva hos arbetsgivare (Al-Htaybat m.fl, 2018). Revisorer kommer i framtiden spendera mer tid på att framställa, analysera och rapportera stora volymer data. De behöver kunna hantera, organisera och granska stora mängder data, både finansiell och icke finansiell, för att bättre kunna identifiera, hantera och minimera riskerna i verksamheten (Tsiligiris, Bowyers, 2021). Den förväntade effekten av den digitala transformationen är att revisorer kommer ses som interna affärskonsulter. Utvecklingen kräver att revisorer har mer kompetens inom konsult- och affärsrådgivning samt strategiskt tänkande (Tsiligiris, Bowyers, 2021). Revisorer förväntas i framtiden vara direkt involverade i beslutsprocessen vilket kommer kräva en större förståelse för affärsmiljön (Tsiligiris, Bowyers, 2021).

De förändringar som väntas ske i revisionsbranschen kommer inte enbart kräva att revisorer får bättre tekniska kompetenser utan de kommer dessutom behöva mjuka färdigheter för att bli framgångsrika i sina arbeten i framtiden (Tsiligiris, Bowyers, 2021). Anpassningsförmåga, kommunikationsförmåga, kritiskt tänkande, problemlösning och emotionell intelligens tros bli de mest väsentliga av alla mjuka kompetenser för framtidens revisorer. Den föränderliga omvärlden vi lever i kräver att morgondagens revisorer är flexibla och anpassningsbara för att klara av utmaningarna de kommer att ställas inför. I ett digitalt samhälle kommer revisorer dagligen använda sig av stora datamängder och avancerad analys. Slutsatsen av analyserna kommer behöva förmedlas vidare till både interna och externa intressenter, goda kommunikationsförmågor kommer därför stärka revisorn i dess arbete (Tsiligiris, Bowyers, 2021). Stora datamängder och automatisering av repetitiva uppgifter gör att kritiskt tänkande blir en mer betydelsefull kompetens i framtidens mer digitala revisionsvärld. En mer rådgivande roll där revisorn är involverad i den operativa och strategiska beslutsprocessen kommer kräva ett mer kritiskt tänkande för framtida värdeskapande (Tsiligiris, Bowyers,

2021). Den emotionella intelligensen får en avgörande roll i revisorns framgång. Mänskliga och sociala kompetenser blir mer värdefulla, deras förmåga att identifiera sina och andras känslor, utnyttja och tillämpa dem i uppgifter avgör huruvida de maximerar effektiviteten hos automatiserade modeller (Tsiligiris, Bowyers, 2021).

2.5. Sammanfattning teoretisk referensram

I Sverige väntas många arbeten antingen förändras eller helt försvinna inom 20 år till följd av digitaliseringen (Fölster, 2013). Digitala verktyg skapar nya möjligheter för att förbättra revisionens kvalite. Digitaliseringens fortsatta utveckling och nya innovationer inom digital teknik gör att tekniken blir kraftfullare, billigare och att kapaciteten blir större (Kairos future, 2022). Digitala verktyg har gjort det enklare att analysera stora mängder data. Revisorer kommer kunna granska hela företagen istället för stickprovs granskningar (Balans 3, 2017). Innovationer inom artificiell intelligens och automatisering har gjort att företag kan automatisera monotona och strukturerade arbetsuppgifter (Ek & Ek, 2020). Big data och artificiell intelligens i kombination med andra digitala verktyg gör att en stor del av revisionen kommer kunna genomföras löpande och mer frekvent. Det ger upphov realtidsdata och löpande revision (Balans 3, 2017). Digitala verktyg kommer ta över standardiserade arbetsuppgifter och förändra revisionsprocessen och revisorns arbete. Det är främst uppgifter som utförs av juniora revisorer som kommer automatiseras (Lombardi m.fl, 2014). Det är mycket som tyder på att den traditionella revisorsrollen kommer att förändras. Begränsningar i revisionsplikten, snabb teknisk utveckling, digitalisering och andra omvärldsfaktorer skapar nya förutsättningar enligt Revisorsinspektionen. I framtiden väntas revisorn lägga mer tid på att framställa, analysera och rapportera stora volymer data (Kairos future, 2022). Dessutom växer tjänsterna inom rådgivning mer än revisionen (Kairos, future, 2013). Effekten av den digitala transformationen blir att revisorer kommer ses som interna affärskonsulter och de förväntas i framtiden vara direkt involverade i beslutsprocessen hos företagen (Tsiligiris, Bowyers, 2021). En föränderlig revisionsbransch kommer innebära förändrade kompetenskrav hos framtida revisorer (Kairos future, 2013). I en bransch där framställning, analys och rapportering av stora datavolymer blir allt vanligare visar forskning på att analytiska förmågor blir viktigare och bidrar till bättre lönsamhet (Kairos future, 2016). I en bransch där revisorn får en mer rådgivande roll visar forskning på att kommunikationsförmåga, kritiskt tänkande, anpassningsförmåga, problemlösning och emotionell intelligens blir viktiga kompetenser för revisorns framgång (Tsiligiris, Bowyers, 2021).

3. Metod

3.1. Val av metod

Syftet med uppsatsen är att försöka klargöra hur digitaliseringen har förändrat kravbilderna på revisorns kompetens. För att undersöka och analysera frågeställningen har data samlats in genom en kvalitativ intervjustudie med öppna semistrukturerade frågor. För att få en djupare förståelse om de förändrade kompetenskraven hos revisorer har studien utförts på respondenter som arbetar inom revisionsbranschen. Respondenterna gav en bild av hur de upplever att revisorsrollen och kompetenskraven har förändrats och kommer att förändras. Bryman & Bell (2017) anser att en kvalitativ forskning passar väl när fokus *“ligger på en förståelse av den sociala verkligheten på grundval av hur deltagarna i en viss miljö tolkar denna verklighet”*. Patel & Davidson (2019) är inne på samma spår och anser att en kvalitativ metod är lämplig när man genomför omfattande undersökningar av individers uppfattningar, upplevelser och tolkningar av verkligheten för att få en djupare förståelse av ett ämne. Forskningsmetoden är flexibel eftersom det varit enkelt att styra intervjuerna åt olika riktningar för att få fylliga och detaljerade svar om det som ansetts vara viktigt och relevant för uppsatsen. Bryman & Bell (2017) instämmer och skriver att kvalitativ intervju ger förutsättningar för att skraddarsy och anpassa frågor efter studiens ändamål. Vidare skriver de att det är syftet med en kvalitativ studie. Metoden för datainsamling valdes för att ge en bättre förståelse för de ämnen som har valts att studera och bidra till viktiga empiriska bevis.

Den primära datan samlades in genom sex olika intervjuer med revisorer, alla med olika bakgrund och erfarenhet från olika revisionsbyråer. För att få en djupare förståelse och mer nyanserad bild av det valda ämnet valdes intervjuer som datainsamlingsmetod. Utöver den primära datan har det även genomförts en litteraturstudie som kom att användas som jämförelsegrund mot den insamlade informationen. Vidare fokuserar studien på de sex största revisionsbyråerna i Sverige eftersom de ansågs ha större resurser för att kunna arbeta mer digitalt.

3.2. Urval och respondenternas bakgrund

Syftet med arbetet är att ta reda på revisorns förändrade kompetenskrav som digitaliseringen har lett till och kan komma att leda till i framtiden. För att bäst kunna besvara frågeställningen vänder studien sig till revisorer på arbetsmarknaden i Göteborg. Uppsatsen bygger på ett urval om 6 respondenter från diverse byråer av den något större storleken. För att fånga upp förändringar som är generella i branschen och inte byrå specifika har vi valt ut respondenter med olika arbetsgivare. Respondenterna har även en varierande tid i yrket och ålder vilket bidrar till ett mer nyanserat synsätt i förhållande till digitaliseringen. Någon som har varit i branschen lite längre kanske redan har stött på förändringar. De som är lite yngre kan bidra med en större förståelse för den digitala eran. Genom att jämföra de olika intervjuerna och intervjumaterialet som helhet med referensramen har vi som ambition att kunna göra ett bidrag till forskningsfältet.

I början av uppsatsprocessen kontaktade författarna flera revisorer från sitt personliga nätverk som sågs som potentiella respondenter. Via dessa har sedan ytterligare kontakter förmedlats. Respondenterna är i åldrarna 27 till 43 år. De har befattningar som varierar från revisorsassistenter till senior manager. Detta avspeglas även i antal år i branschen då det varierar från 4 månader till 16 år. Flera av respondenterna är auktoriserade medan andra står inför ett revisorsprov. En av respondenterna är nyligen utnämnd digital innovation leader på sin arbetsplats och har därav kunnat bidra med lite extra insyn i hur just de arbetar med digitalisering på olika sätt. Flertalet av respondenterna har en så kallad civilekonomexamen i grunden. De flesta från någon av handelshögskolorna. Flertalet av respondenterna började som revisorer under “de gamla kraven” som de beskriver som större och mer omfattande. Detta kunde, enligt respondenterna, till exempel visa sig genom högre krav på utbildning samt vilka kurser som de hade läst. Det var även fler antal år de behövde studera innan man fick avlägga auktorisationsprovet. En respondent skrev provet första året det ändrades.

3.2.1. Tabell 1

Tabell som visar en sammanställning med grundläggande information om respondenterna. I tabellen har respondenterna även tilldelats olika bokstäver för att underlätta presentationen av empirin.

Respondent	Storlek på arbetsgivaren /roll	Ålder (år)	Tid i branschen	Utbildning	Auktoriserad
A	Big 4/ Senior manager	39 år	12 år	Civilekonom (4 år)	Ja
B	Big 6/ Revisorsassistent	27 år	4 månader	Ekonomi master (5 år)	Nej
C	Big 6/ Manager	34 år	7 år	Civilekonom (4 år)	Ja
D	Big 6/ Revisorsassistent	27 år	3 år	Civilekonom (4 år)	Nej
E	Big 4/ Revisor	32 år	7 år	Civilekonom (4 år)	Ja
F	Big 4/ Senior manager	43 år	16 år	Civilekonom (4 år)	Ja

3.3. Litteraturinsamling

För att få bättre förutsättningar, en djupare förståelse och kunskap om ämnena digitalisering och kompetenskrav inom revisionsbranschen undersökte vi inledningsvis tidigare forskning. Forskningsmaterial samlades i första hand in genom litteratursökningar från olika databaser om tidigare studier inom samma ämne. Sökningar av vetenskapliga artiklar gjordes främst genom olika databaser som Google Scholar, Göteborgs Universitets supersök och Gupea.

Litteratursökningen utgick från centrala begrepp utifrån rapportens frågeställning, de sökord som vanligen användes var följande: *Digitalisering, automatisering, framtidens revisor, kompetenskrav hos revisorer, kompetensutveckling, revision, revisionsprocessen, accounting education.*

Litteraturinsamlingen som ligger till grund för den teoretiska referensramen innehåller även böcker från Göteborgs universitetsbibliotek. Dessutom lånade vår handledare ut böcker och rekommenderade källor från andra uppsatser som varit användbara i rapporten. De vetenskapliga artiklar som ansetts vara mest relevanta och aktuella, från webbsidor som Emerald Insight och Tandfonline, har valts ut och använts som material i studien. Även andra webbsidor som FAR, revisorinspektionen och Balans har använts flitigt under hela rapportskrivandet. För att stärka den teoretiska bakgrunden har rapporter från *FAR & Kairos Future som släppts 2013, 2016 och 2022* använts. Enligt Patel & Davidson (2019) är det viktigt att undersöka var, när och varför forskningen har skapats. Vidare skriver de att det även är viktigt att undersöka vem som skapat dokumentet. För att bedöma trovärdigheten av all litteraturinsamling har skribenterna varit källkritiska och valt ut källor som i första hand tillhandahållits av myndigheter, forskare och professorer inom redovisning.

3.4. Datainsamling

Informationen som uppsatsen bygger på kommer från semistrukturerade kvalitativa intervjuer som har genomförts av författarna. Alla respondenter erhöll en intervjuguide på mail innan en intervju genomfördes via Zoom. Zoom valdes som plattform på grund av att det underlättande schemalaggnings för intervjuerna samtidigt som det möjliggjorde bra dialog med respondenterna. Samtliga intervjuer spelades in och transkriberades senare. För att behålla respondenterna och deras arbetsgivares integritet samt motivera till ärliga svar från respondenterna har resultatet anonymiserats. Således är studien att betrakta som konfidentiell, vilket betyder att det enbart är uppsatsförfattare som vet vilka respondenterna är och vilket företag de arbetar för (Patel & Davidson, 2019). Ett av huvudfokusen i uppsatsens inledande stadie var att läsa in sig på ämnet och skapa en så djup förståelse som möjligt. Ett led i det steget var att genomföra en pilotstudie för att få åsikter och fakta direkt från en respondent. Med hjälp av både pilotstudien och den inledande litteraturinsamlingen skapades en intervjuguide. Intervjuguiden går att finna som bilaga 1 med syfte att visa på transparens (Bryman & Bell, 2017). I den inledande delen av intervjun ställs några kortare frågor om respondenternas ålder, utbildning och tid i yrket för att bättre kunna resonera kring deras svar. Informationen presenteras i en respondent tabell. För att öka möjligheten till en bra dialog där respondenterna fick prata fritt runt ämnet är frågorna konstruerade med en låg grad av strukturering (Patel & Davidson, 2019).

3.5. Pilotstudie

Innan intervjuerna som uppsatsen bygger på genomfördes en pilotstudie med en av respondenterna. Pilotstudien var ett första inledande steg i informationsinsamlingen. Ett av huvudsyftena med pilotstudien var att se om de svaren som gavs passade in i den tilltänkta

studien. Vidare användes även pilotstudien för att pröva de frågor som initialt hade tagits fram. Genom att genomföra en pilotstudie och sedan utvärdera frågorna och syftet med uppsatsen med respondenten kunde relevanta frågor identifieras och formuleras (Bryman och Bell 2017). Under pilotstudien innehöll intervjuguiden flertalet riktade frågor. Vidare var det även en stor mängd frågor i intervjuguiden. Med hjälp av pilotstudien och handledningen uppdaterades intervjuguiden till mer noggrant utvalda öppna frågor, för att möjliggöra till en större dialog i intervjuerna och låta respondenterna tala friare. Pilotstudien har hjälpt till att förutse potentiella problem i datainsamlingen och övertygade oss om lämpligheten i intervjustudien (American Psychological Association, 2020).

3.6. Trovärdighet

För att styrka trovärdigheten av uppsatsen kommer delkriterierna tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet samt konfirmering att utvärderas. Enligt Bryman och Bell är det dessa kriterierna som är relevanta för att bedöma trovärdigheten i en kvalitativ forskningsstudie. (Bryman & Bell, 2017)

För att uppnå kriteriet tillförlitlig har bägge uppsatsskrivare närvarat på samtliga intervjuer, med avsikt att minimera risken för missbedömningar, tolkningar eller att åsikter vinklas. Dessutom har respondenternas svar kort sammanfattats utifrån respektive tolkning efter varje genomförd intervju. För att ge respondenterna möjlighet att korrigera eventuella feltolkningar och bekräfta att svaren uppfattats korrekt. Avsikten med det har varit att säkerställa att materialet är tillförlitligt. Sist så har materialet transkriberats för att motverka personliga värderingar och subjektivitet i rapporten. Bryman och Bell (2017) skriver att det kan vara svårt att mäta tillförlitligheten när intervjuer används som metod eftersom att det finns risk för att man tolkar och bedömer svaren fel. Tillförlitligheten beror därför till stor del på forskarnas förmåga att tolka och bedöma svaren. Vi har haft detta som utgångspunkt för att skapa en större tillförlitlighet enligt Bryman och Bell (2017). Att respondenterna valt att vara anonyma kan påverka tillförlitligheten negativt men kan samtidigt innebära att de är mer öppna och ärliga i sina svar. En annan sak att ta i beaktning när det kommer till respondenterna är att de alla kommer från uppsatsförfattarnas utvidgade kontaktnät. En faktor som skulle kunna spela roll i undersökningar där man som författare försöker bevisa en poäng. Eftersom syftet med den här studien är att identifiera tendenser och potentiella mönster så torde inte respondenternas gemensamma nämnare med författare göra studien mindre trovärdig.

I kvalitativa studier vänder forskningen sig oftast till ett mindre grupp respondenter vilket stämmer överens i fall med sex respondenter. Överförbarheten kan då bli svår att tillämpa i en kvalitativ studie eftersom det handlar mer om djup än bredd enligt Bryman och Bell (2017). När det gäller överförbarhet diskuteras det om forskningsresultaten från studien kan tillämpas i andra situationer (Bryman & Bell, 2017). För att öka studiens överförbarhet till framtida studier inom ämnet har vi försökt beskriva tillvägagångssättet detaljerat för att tydligt redogöra både hur studien genomförts och resultaten av den kvalitativa forskningen.

För att öka pålitligheten i studien har försök gjorts för att förhindra feltolkningar av alla respondenter. Den metod som har använts för det är att författarna kort har sammanfattat och diskuterat svaren med respondenten för att hitta eventuella feltolkningar efter varje fråga. Författarna har även granskat varandras tolkningar vid transkriberingen av samtliga intervjuer för att säkerställa enighet om samtliga tolkningar. Dessutom har transparens eftersträvat i hela rapporten genom att redogöra samtliga steg i forskningsprocessen så tydligt som möjligt. Transparen är viktigt för att skapa en pålitlig rapport enligt Bryman och Bell (2017). Slutligen har rapportens pålitlighet ökat genom att den granskats oberoende av både handledare och andra opponenter vid olika opponeringstillfällen.

I en kvalitativ intervjustudie förekommer flertalet egna tolkningar som kan påverka objektiviteten. För att uppnå kriterier konfirmering datainsamlingen genomförts med en semistrukturerad intervju. Med syfte att undvika att ställa ledande frågor till respondenterna som bjuder in till ett visst svar. Som tidigare nämnts, har även svaren sammanställts för respondenterna för att minimera risken för feltolkningar, en vinklad rapport eller en rapport som är påverkad av personliga värderingar. Slutligen transkriberades samtliga intervjuer för att motverka subjektivitet i rapporten. Enligt Bryman och Bell (2017) innebär konfirmering att forskningen som genomförs ska vara objektiv. Det innebär att det inte ska finnas utrymme för personliga värderingar eller subjektivitet hos respondenterna för att stärka studiens trovärdighet.

3.7. Val av ämne

Ämnet som valdes är hur kraven på revisorns kompetens förändras till följd av digitaliseringen. Valet av ämne grundar sig i författarnas nyfikenhet och eget intresse av hur kravbilderna förändrats och utvecklats inom revisionsbranschen samt den väntade utvecklingen i framtiden. Frågeställningen uppkom efter en arbetsintervju hos en av de stora revisionsbyråerna där rekryteraren nämner att arbetstagaren behöver börja om från noll och gå mycket interna utbildningar för att kunna axla rollen som revisor. Vilket beror på att de upplever att nyexaminerade oftast inte har kompetensen som krävs för att utföra kvalificerade arbetsuppgifter. Vilket fick en att ifrågasätta relevansen i ens utbildning. Båda skribenterna är dessutom intresserade av att få en bild över hur revisionsbranschen kommer se ut i framtiden eftersom intresset över att arbeta inom revisionsbranschen i framtiden är stort. En annan anledning till valet av ämne är att digitaliseringens påverkan på kravbilderna hos revisorn är en fråga som både är relevant och aktuell. Många arbeten väntas i framtiden antingen förändras eller försvinna till följd av automatiseringen. Samtidigt visar tidigare forskning att både revisionsbyråer och akademiker varit missnöjda med redovisningsutbildningarna som tillhandahållits. De upplever att de inte blivit tillräckligt förberedda för arbetslivet och att de saknar den kompetens som efterfrågas av arbetsgivare. Vilket ger upphov till ett förväntningssgap mellan arbetsgivare och utbildning (Bui & Porter, 2010).

3.8. Analysmodell

Grunden för uppsatsen är, som tidigare har lyfts, en kvalitativ forskningsstudie där semistrukturerade intervjuer utfördes med sex respondenter. Mer om intervjuerna och hur de

utfördes återfinns under rubrik 3.4. *Datainsamling*. För att kunna analysera intervjuerna genomfördes först en omfattande litteraturinsamling där information om ämnena digitalisering, revision och kompetens samlades in. Den information som samlades in har sammanställts i den teoretiska referensramen och återfinns under kapitel 2. Som det framgår av datainsamlings avsnittet så transkriberades samtliga intervjuer som utfördes. Efter att intervjuerna transkriberats så gjordes jämförelser mellan intervjuerna för att identifiera likheter och skillnader. Dessutom jämfördes även respondenternas åsikter och resonemang med den fakta som har presenterats i datainsamlingen. Till att börja med så resonerade vi som författare sinsemellan om respondenternas svar, om vilka tendenser som kunde identifieras från intervjuerna och vilka delar av intervjuerna som vi särskilt ville lyfta fram. Det är resultatet av den diskussionen som återfinns under följande kapitel. Analysen har framförallt genomförts genom att försöka tolka ut potentiella mönster i respondenternas svar. Om det finns fler än en respondent som uttrycker liknande tankegångar. När flera av respondenterna har uttryckt liknande tankegångar eller totalt motsatta tankegångar har det även gjorts en analys om vad det kan bero på. Liknande tankegångar har ofta tolkats som tecken på en tendens. I de fallen respondenterna har uttryckt motsatta tankegångar har det i analysen gjorts försök att bemöta det genom att reflektera kring olika faktorer hos respondenterna som ålder eller tid i branschen.

4. Empiri/Analys

4.1. Digitaliseringen

Det framgår under den teoretiska referensramen att digitaliseringen är högst närvarande, både i samhället men även inom revisionsbranschen specifikt. Den fjärde industriella revolutionen är i full gång och drivs framåt av teknisk utveckling (NE, 2022). I intervjuerna diskuterades det hur respondenterna ser på digitaliseringen i revisionsbranschen och om de kan ange några specifika områden där den har tydliggjorts. Fyra av sex respondenter lyfter övergången från papper till digitala arbetssätt. Istället för att skriva ut på papper så använder de sig av datorer eller surfplattor. Istället för att göra vissa saker för hand kan de använda excel dokument och liknande. De här indikatorerna stämmer väl överens med den övergång som den fjärde industriella revolutionen innebär för företagen. De respondenter som inte pratar om ovan nämnda förändringar är respondent B och D som har varit i branschen kortast tid. Således skulle man kunna göra tolkningen att de är så pass nya i branschen att de inte har arbetat i den första fasen. För dem blir det därför inte en omställning från papper till digitalt då de redan från början har skolats in i de digitala arbetssätten.

“En av de största förändringarna de senaste åren är att vi har gått ifrån pappershantering till att sköta det mesta digitalt” - Respondent A

Respondent A uttrycker även att företaget som hen arbetar på verkligen strävar efter att bli mer effektiva i sitt arbetssätt genom att utnyttja teknologin fullt ut. Samma respondent uttrycker även att byrån, genom marknadsföring, ofta lyfter fram deras digitala verktyg samt förmågan att samverka med de digitala verktygen som en USP. I referensramen diskuteras teknikens inverkan genom tre olika faser; förstärkning, komplettering och ersättning. Med den gemensamma nämnaren att den tekniska utvecklingen hjälper till att effektivisera arbetet (Kairos future, 2016). Det vill säga precis det som respondent A uttrycker att företaget som hen arbetar på arbetar mot. Genom en tillämpning av digitaliseringen på rätt sätt kan revisionsbyråerna med stor sannolikhet bli mer effektiva i sitt arbetssätt något som kan göra dem mer konkurrenskraftiga, vilket respondent A lyfter genom sitt uttalande:

“Just nu är vi i en tid där digitaliseringen tar stort fokus både internt och externt. När vi marknadsför oss till potentiella kunder lyfter vi ofta fram våra digitala verktyg. Internt vill vi likaså framhäva och uppmuntra till användning av dessa verktyg.” - Respondent A

Det som respondent A lyfter fram går hand i hand med det som har återgivits i vår litteraturstudie där det konstateras att det finns stora möjligheter med digitaliseringen om man utnyttjar den på rätt sätt (Ek & Ek, 2020). Något som visar på att digitaliseringen och digitala kunskaper inom en byrå kan vara en stark konkurrensfördel. I samband med revisionsbyråernas kunddrivna fokus visar vår studie starka tendenser till att den potentiella ekonomiskt lönsamma faktorn som digitaliseringen medför är delaktig i att driva utvecklingen framåt.

Respondent B och D tar upp den påverkan som digitaliseringen har haft på deras utbildning. Hur det har varit en omställning till digitala tentamens till exempel. Något som visar på att samma omställning som de andra respondenterna har gjort under sin tid i arbetslivet fick respondent B och D i sin tur uppleva på universitetet. Detta knyter ihop säcken och visar på att digitaliseringen och den förändringen som den medför är närvarande i alla delar av arbetslivet.

Respondent F lyfter fram att under hens tid i yrket så har bolaget, där hen jobbar, bytt arbetssätt helt på grund av digitaliseringen. Allt ifrån att de har bytt hur de förvarar dokument och arbetar med papper, till hur de genomför olika analyser och drar slutsatser. Respondent F pekar även på att många av kunderna samtidigt gör en liknande resa men att många kunder ligger en bit efter den interna byrån då de arbetar i äldre trögare system och inte är lika motiverade till att uppdatera sig. Respondent D lyfter fram att hens arbetsplats arbetar aktivt med att implementera nya digitala verktyg, bland annat för att fortsätta vara konkurrenskraftiga. Även respondent E tar upp omställningen till digitaliseringen som ett led i att vara konkurrenskraftig och effektivisera arbetet. Något som stämmer väl överens med den syn på digitaliseringen som lyfts fram under avsnitt 2.1.1. Automatiseringen. Där (NE, 2022) lyfter fram att företag inom digitaliseringen förbättrar kvaliteten och effektiviteten i sina processer. Den här automatiseringsprocessen bidrar till att många arbeten förväntas försvinna samtidigt som nya arbetsmöjligheter skapas (Ek & Ek, 2020).

“Min arbetsplats arbetar genom att ständigt inför nya digitala verktyg som ska hjälpa oss att göra arbetet mer effektivt och samtidigt mer säkert. Samt att vi måste vara uppdaterade annars kommer konkurrenter att springa förbi och om oss vilket kommer resultera i att kunder väljer dem före oss.” - Respondent E

Att flertalet av byråerna lyfter fram konkurrens som en anledning till att fortsätta digitalisera arbetet visar på att det är en gemensam drivande faktor. Det kan också vara en förklaring till varför revisionsbyråerna upplevs vara längre fram i digitaliseringen av sina processer än deras kunder som respondent F påpekar. Revisionsbyråerna har en större morot av att fortsätta implementera digitaliseringen än vad deras kunder har. Den andra faktorn som flera av respondenterna lyfter fram är effektiviteten. Digitaliseringen ger mer effektivitet och man fortsätter digitalisera för att öka effektiviseringen ännu mer. På flera sätt är det samma motivering som stod bakom den första industriella revolutionen där enklare arbetsuppgifter effektiviserades genom moment som det rullande bandet eller andra liknande uppfinningar (NE, 2022). En annan sak som gör så att revisionsbranschen kan ligga långt fram i digitaliseringsprocessen är det faktum att många av de juniora revisorernas arbetsuppgifter lämpar sig väl för automation. (Balans 3, 2017).

En sak som ofta lyfts fram som en konsekvens av digitaliseringen är att revisorns roll blir mer och mer rådgivande. Bland annat respondent D instämmer med den uppfattningen och uttrycker det som att:

“Känner bara på senaste året att jag haft ett större rådgivarfokus än jag hade från början på byrån.” - Respondent D

Enligt (Kairo future, 2016) finns det uppgifter som maskiner är bra på och andra som de är mindre bra på. En sak som lyfts fram som något som maskiner är mindre bra på är kommunikations som anses vara en viktig del av många arbeten (Ek & Ek, 2020). Detta gör att den seniora revisorn med sin kommunikativa kompetens kommer fortsätta vara högst relevant trots digitaliseringen.

En annan sak som flera av respondenterna lyfter fram är hur arbetssättet gentemot kunderna har förändrats över tid. Framförallt är det kommunikationen som har övergått mer till digitalt genom mail och digitala möten, något som eskalerade under corona. Respondent A lyfter fram hur underlaget som skall granskas brukade skickas med bud till kontoret men numera kommer digitalt.

“Vi jobbar numera i princip enbart digitalt och använder väldigt lite papper. Nästan allt underlag kan skickas elektroniskt istället för att levereras med bud till kontoret.”

- Respondent A

Frågan om hur respondenterna och deras byråer arbetar med kunder och hur det arbetssättet har utvecklats i takt med digitaliseringen går hand i hand med frågan om konkurrenskraft som berördes strax ovan. Revision är en kunddriven bransch. Vilket gör att byråerna är beroende av att bli valda av kunderna. På grund av det upplägget så är det troligt att digitaliserade lösningar som underlättar kundernas vardag premieras och införs snabbt. Något som är essentiellt för att kunna fortsätta vara konkurrenskraftiga på marknaden. Samtidigt har humankapitalet historiskt varit revisionsföretagens viktigaste resurs (Hassall m. fl. 1996). Studien visar inga tendenser på att det skulle ha förändrats, utan snarare att nyckeln till framgång är en effektiv kombination av humankapital och digitalisering.

Respondent F pratar mycket om olika hinder samt möjligheter med digitaliseringen. Respondenten väljer att separera konceptuella hinder från praktiska hinder. Rent konceptuellt ser respondenten nästintill enbart möjligheter. Hen uttrycker att möjligheter framförallt återfinns i automatisering och förbättringar av arbetsmetoder. Dock menar hen också på att det finns flertalet praktiska hinder som står i vägen. Ett av de praktiska hindrena som respondent F lyfter fram är kompetensbrist! Respondenten menar på att det är svårt för byråerna att hitta och rekrytera den kompetensen som krävs för att driva på digitaliseringen och hantera den på *“rätt sätt”*. Respondenten lyfter också fram att det känns som att även nya digitala verktyg och format snabbt blir utdaterade med den tekniska uppdatering som sker i omvärlden konstant. Hen lyfter fram det som lite av sisyfosarbete där man jagar en ständig utveckling som aldrig tar slut.

“Ser inte några hinder som digitaliseringen medför, men däremot hinder för digitaliseringen. Sådana frågor är till exempel att det är svårt att hitta kompetens för att utveckla och driva på digitalisering och innovation. Samt att digitala verktyg och format väldigt snabbt kan bli

gamla och kännas förlegade, och därför blir det lite utav ett sisyfosarbete där man jagar den ständiga utvecklingen som aldrig tycks vilja ta slut.” - Respondent F

De samtalsämnen som respondent F lyfter kopplar väl samman med syftet bakom den här studien, frågan om hur kompetenskraven på revisorer har förändrats och kommer förändras i och med digitaliseringen. Om det finns en utbredd brist på den typ av kompetens som branschen efterfrågar så riskerar det att påverka kompetenskravet negativt. En potentiell konsekvens är då att även om branschen vill utvecklas och röra sig i en viss riktning så är det inte möjligt om kompetensen som krävs för den utvecklingen inte finns. Vidare lyfter även Rizvan (2022) i sin rapport fram fördelar med digitaliseringen som kostnadsbesparingar och förbättrad produktivitet. I rapporten framkommer det även att en av de stora fördelarna med digitaliseringen är att det kan frigöra revisorerna från de mer monotona och rutinmässiga arbetsuppgifterna. Något som stämmer överens med de möjligheter som respondent F ser med digitaliseringen, då den kan hjälpa till att frigöra revisorns tid för mer komplexa arbetsuppgifter. För att digitaliseringen ska kunna skapa det potentiella mervärdet som går att identifiera så krävs det dock att revisorerna hänger med i utvecklingen och att byråerna lyckas med att attrahera och rekrytera rätt kompetens. En risk som lyfts i samma rapport är dock revisorns oberoende. En annan risk som lyfts fram av Rizvan är bristande kompetens, något som stämmer väl överens med uttalande från respondent F.

Respondent A lyfter fram arkivering som en uppgift som helt har fasats ut. Vidare pratar många av respondenterna om signeringen av dokument och hur det nyligen har skett en stor förändring även där, att mycket signering numera sker digitalt. Ingen av respondenterna har ännu identifierat något som de bedömer som AI på deras arbetsplatser. Men samtliga menar på att automatisering är vanligt förekommande samt att det efterhand blir nya och fler processer som automatiseras. Respondent A lyfter att även inlämningen till bolagsverket kan numera ske digitalt vilket i samband med den digitala signeringen möjliggör för en helt pappersfri revision.

“Ja, arkiveringen är den mest tydliga arbetsuppgift som inte längre existerar. Istället för att binda ihop papper och skicka ner dem till arkivet trycker vi numera endast på en knapp, vilket är otroligt skönt. Likaså jobbar vi inte längre med papper, och behöver inte leta efter pärmar. Istället finns allt tillgängligt online.” - Respondent A

Även respondent D tar upp hur digitaliseringen har lett till en mer digitaliserad revision. Hen menar på att det har resulterat i kortare och mer intensiva deadlines. Något som till stor del stämmer överens med hur samhället i övrigt fungerar. Här kan man även dra paralleller till fenomenet med Big data, något som har förenklat och effektiviserat informationsinsamlingen (Ek & Ek 2020). När informationsinsamlingen är både effektivare och bredare skapar det stora möjligheter för revisionen som helhet. dels minskar det risken för missar om verktygen används på rätt sätt, samtidigt som det frigör mer av revisorns tid, då mycket av datainsamlingen är automatiserad. En av de viktigaste faktorerna är dock att datan kan tolkas på rätt sätt. (Ek & Ek 2020). Även kairos future (2016) tar upp att big data kan medföra

kundnytta och lönsamhet med rätt analysmetoder. Som går att utläsa från både intervjustudien och referensramen medför digitaliseringen många möjligheter för revisionsbranschen om verktygen för att använda den på rätt sätt finns.

“Digitaliseringen har väl medfört att deadline blir kortare och mer intensiva. Förr, när det var pappersrevisioner, kunde deadlines vara längre. Nu vill både kund och partners ha snabbare leverans.” - Respondent D

Respondent C lyfter fram att pandemin påverkade omställningen till ett mer digitalt arbetssätt och menar på att den tvingade fram flera digitala lösningar. Vidare avslutar respondent C sin intervju med att poängtera att hen nästintill bara ser möjligheter med digitaliseringen.

“Ja självklart, framförallt i pandemin då vi än mer tvingades in och såg att allt går att göra på distans och digitalt istället för på plats (även om det är bättre att få en relation med att träffa kunderna)” - Respondent C

“Nej inget specifikt. Mig personligen ser jag i princip bara möjligheter med digitaliseringen”
- Respondent C

Respondent A lyfter kundperspektivet och menar att den största förändringen för revisionsbyråernas kunder, på grund av digitaliseringen, är informationsutbytet. Där digitaliseringen har lett till att de bara behöver skicka över ett mail istället för att transportera flertalet pärmar till revisorns kontor. Återigen så knyter detta an till det kunddrivna fokuset som finns i revisionsbranschen och hur det har bidragit till att skynda på digitaliseringen.

“Den största förändringen som digitaliseringen påverkat kunderna är i informationsutbytet. Att skicka över alla underlag via ett lätt mail istället för att behöva transportera flertalet pärmar till vårt kontor.” - Respondent A

Detta kan även kopplas till big data som kan bidra till ökad kundnytta och lönsamhet (Kairos future 2016) Genom att använda big data och andra tekniska lösningar förändras informationsutbytet mellan kunden och revisorn (Balans 3, 2017). Något som kopplar väl samman med det som A identifierar som ett förändrat informationsutbyte.

4.2 Kompetenskrav

Resultaten från studien visar att många arbetsgivare föredrar medarbetare som har en god samarbetsförmåga. Kommunikation, presentation och talförmåga är andra exempel på interpersonella färdigheter som ansågs som viktiga vid rekrytering (Mei Tan & Laswad, 2018). Samarbetsförmåga och kommunikation är två kompetenser som lyfts både i den genomförda studien samt av Mei Tan & Laswad. Något som styrker tesen att det är kompetenser som efterfrågas i branschen.

Huvudfokus i uppsatsen har varit att undersöka hur digitaliseringen har förändrat kompetenskraven på revisorer och hur den kommer fortsätta förändra de krav som ställs på kompetens i framtiden. I den här delen av intervjuerna med respondenterna så fick de framförallt prata runt frågan om kompetens, vilken typ av kompetens som efterfrågas, hur det har förändrats över tid. Vilka kompetenskrav som har dykt upp i och med digitaliseringen och hur dessa kommer fortsätta förändras i framtiden. Enligt Ek & Ek (2020) har den digitala tekniken kommit så långt att robotar kan utföra vissa uppgifter bättre än människor, något som gör att många nuvarande arbeten förväntas försvinna eller förändras samtidigt som nya arbeten skapas. Givet de förutsättningarna så blir det extra viktigt att försöka identifiera tendenser till vilken kompetens som kommer efterfrågas i revisionsbranschen i framtiden. Dessutom menar Hassal, Dunlop och Lewis att kompetensen bidrar till en ökad lönsamhet hos revisionsbyråerna (1996).

När vi pratar om kompetens så lyfter respondent F fram ett spännande perspektiv. Hen menar på att de är de nya generationerna av revisorer som förändrar kravbilden på revisorer snarare än revisionsbranschen och digitaliseringen som har förändrat kravbilden på revisorn.

“Jag tror egentligen det är tvärtom Det är förändrade revisorer, yngre personer som träder in i yrket som medfört en förändrad kravbild på revisionen som yrke.” - Respondent F

Uttalandet från respondent F går till viss del isär från den stora slutsatsen i avsnittet om digitaliseringen. Att det är branschens kundorienterade fokus som driver utvecklingen framåt. Och i förlängningen sedan förändrar kravbilden på revisorn. Dock så skulle man kunna argumentera för att det är den potentiellt nya revisorn med nya förändrade kompetenser som tvingar branschen att anpassa sig och konkurrera. Dessa påståenden bör alltså inte ses som motstående utan går snarare hand i hand.

Flera av respondenterna lyfter vikten av IT kompetens. Respondent D poängterar att hen tror att det i framtiden som ett resultat av den ökade digitaliseringen i branschen kommer krävas ännu mer IT- förståelse. System som respondent lyfter är t.ex. excel med flera.

“Större IT-förståelse tror jag kommer behövas. Förr kanske det har varit grundläggande excelkunskaper men nu blir det att man behöver ännu mer fördjupade excelkunskaper och kunskap kring hur man tar sig framåt i system, hur system fungerar mm.” - Respondent D

Enligt Mei Tan och Laswad's studie (2018) *“Professional skills required of accountants: what do job advertisements tell us?”* är intellektuella färdigheter en av de fyra mest efterfrågade färdigheterna i platsannonser för revisorer. Inom det intellektuella färdigheterna ryms bland annat problemlösningsförmåga, en förmåga som kan tillämpas vid användning av t.ex. excel.

Det första steget i revisionsprocessen är informationsinsamling. (Eklöv Alander, 2019). Ett steg där revisorn kan ta stor hjälp av de tekniska lösningar som finns att tillgå redan idag, där

bland annat excel är ett. En del av informationsinsamlingen är jämförelse av olika nyckeltal, som sedan ligger till grund för riskbedömning och granskning (Eklöv Alander, 2019). Med hjälp av t.ex. excel kan revisorn lägga in olika företags nyckeltal i färdigt konstruerade formler, något som kan hjälpa till mycket i första steget av granskningsprocessen.

Den tekniska utvecklingen och de kompetenskrav som den ställer är något som respondent E menar har varit en utmaningen för vissa av de äldre på arbetsplatsen. Samtidigt som respondent E poängterar att det ofta faller mer naturligt för de yngre revisorsassistenterna. En annan reflektion från respondent E var att hen menar på att de framtida revisorerna automatiskt blir mer förberedda för digitaliseringen inom yrket och de förändrade kompetenskraven den medför genom att de har växt upp med en mer utbredd digitalisering.

“Stora och frekventa förändringar kan skapa ett obehag och chock att hänga med för den äldre generationen. Merparten försöker definitivt hänga med, men det kan bli svårt när de själva kanske har 200-300 kunder att ta hand om och så även revisionsteamerna på det. Det vill säga att det blir lite tid över för att lära sig allt nytt som presenteras. Jag och flertalet andra juniora kollegor har många gånger fått hjälpa och visa de äldre hur man gör saker och ting i programmen.” - Respondent E

Även respondent C tar upp den förändring i kompetenskrav som digitaliseringen har lett till men menar att det har tvingat med medarbetarna i den tekniska utvecklingen. Karlsson och Rosendahl (2019) tar upp att det är viktigt att framtida revisorer förstår den tekniska utvecklingen och breddar sin kompetens för att möta de nya utmaningarna som ställs. Det som Karlsson och Rosendahl tar upp stämmer väl överens med det som respondenterna i litteraturstudien tar upp om vikten av att anpassa kompetensen i takt med digitaliseringen.

“Många har helt enkelt tvingats till att hänga med i utvecklingen när allt digitaliseras”
- Respondent C

En av de saker som Respondent D lyfter fram som en utmaning för unga revisorer i och med digitaliseringen är att det kan vara svårt att lära sig grunderna bakom revisionen som ny i yrket då detta till stor del automatiseras.

“Att de kommer ha svårare att förstå grunderna eftersom mycket görs av program utan att de själva exempelvis vet vad de ska göra vid en avvikelse eller hur de exempelvis manuellt ska kontrollräkna något.” - Respondent D

Detta skulle kunna vara något som försämrar den grundläggande kompetensen hos juniora revisorer då de inte får samma förståelse för grunderna som sina föregångare. En lösning på det problemet skulle kunna vara utbildning. Antingen från skolan eller internt på byråerna. Utifrån de förändrade kraven på för att bli auktoriserad kan man dock se minskade krav på branschspecifika ekonomiska kurser. Något som skulle kunna tyda på att man anser att branschen idag har ett minskat behov av viss ekonomisk kompetens. Å andra sidan skulle det

också kunna vara så att de förändringar som har gjorts svarar mot den brist som funnits på revisorer den senaste tiden. Givet att kompetensen är en viktig del i revisionsbranschen så är det av stor vikt att branschen hittar ett sätt att ta tillvara på och fortsätta utveckla den kompetens som finns.

Nästan alla respondenterna lyfter upp det egentligen alltid närvarande men konstant ökande kravet på kommunikativa förmågor hos en revisor. Och att det är en sådan kompetens som gör skillnad i längden. Kravet på den kommunikativa kompetensen är något som också har framgått tydligt genom den litteraturundersökning som har gjorts.

“En kompetens som byråerna alltid efterfrågade i stor utsträckning vid jobbsökande var en stark kommunikativ förmåga” - Respondent E

Den kommunikativa kompetensen blir allt viktigare efter hand som revisorns rådgivande roll ökar. Att både respondenterna och litteraturundersökningen lyfter vikten av den kommunikativa kompetensen visar på att den har en självklar roll i revisorns både nuvarande och framtida kravbild. I litteraturundersökningen framkommer det bland annat att det är viktigt att revisorn besitter förmågor som bidrar till en god klientrelation genom att både skapa nya och vårda nuvarande kundrelationer. En ökad kompetens hos en revisionsbyrås medarbetare leder till ökad lönsamhet hos byrån. (Hassall, Dunlop & Lewis, 1996). Genom digitaliseringen kan kommunikationsvägarna komma att förändras och har till viss del redan förändrats, men vikten av god kommunikation och den relationsbyggande kompetensen kvarstår. Framförallt eftersom digitaliseringen potentiellt kommer fasa ut vissa andra delar av revisionsarbetet är det extra viktigt att ha god kompetens inom de områden där digitaliseringen ännu inte har tagit över.

Även respondent B lyfter fram vikten av att vara en bra rådgivare och hur hen tror att det kommer vara en ännu mer efterfrågad kompetens i framtiden på grund av digitaliseringen. Hen lyfter också vikten av en kompetens som kompletterar digitaliseringen och det som datorer redan nu eller i framtiden kommer kunna åstadkomma.

“Digitaliseringen kommer högst troligt förändra kravbild, typ att man måste kunna mer saker kring rådgivning i framtiden. Eller saker som inte går att automatiseras kommer man bli tvungen att rikta in sig på.” - Respondent B

En av de förmågorna som är svåra att automatisera är relationsbyggandet. Vilket gör att de kommunikativa förmågorna blir än viktigare. Nätverk är en av de fyra parametrarna som Hassall m. fl (1996) sorterar in under begreppet kompetens. Eftersom relationsbyggandet eller förmågan att bygga upp ett nätverk är något som AI ännu inte besitter är det högst sannolikt att det är kompetenser som kommer vara fortsatt efterfrågade inom revisionsbranschen.

Respondent F uttrycker att det hen tror kommer vara en eftertraktad kompetens i framtiden kommer vara förmågan att komma med nya datadrivna insikter och analyser. Enligt

respondent rör sig revisorsbranschen mer och mer mot att datorer tar fram data och att revisorn tolkar datan. Till skillnad från tidigare då det var de juniora revisorerna som tog fram data och de mer seniora revisorerna som analyserade den.

“En viktig kompetens kommer vara att komma med nya datadrivna insikter och analyser.”

- Respondent F

Som nämns i den teoretiska referensramen skriver Tsiligiris och Bowyers (2021) att digitala färdigheter är svår att definiera eftersom de betyder olika saker för olika individer och organisationer. Något som kan göra att det blir svårt att tolka ut vilka kompetenser som efterfrågas i olika branscher. Tsiligiris och Bowyers (2021) lyfter i sin studie även fram att digitala verktyg som excel och business intelligence använts av revisorer under längre tid och förväntas fortsatt vara relevanta. Något som stödjer respondent F's yttrande om de datadrivna insikterna som kanske redan är relevanta, men framförallt kommer att fortsätta vara det. I den teoretiska referensramen framgår det även att den forskning som finns på området sedan tidigare också lyfter fram att revisorer i framtiden kommer att spendera mer tid på att framställa, analysera och rapportera stora volymer data (Kairos future, 2022: Tsiligiris, Bowyers, 2021: Al-Htaybat m.fl, 2018). Något som kopplar väl ihop med de reflektioner som respondent F gör. Att revisorsbranschen är en bransch i förändring är måhända ingen revolutionerande insikt i forskningen. Följdfrågan däremot blir; hur påverkar en förändrad kompetensefterfrågan i förlängningen utbildningen?

4.3 Utbildning

Enligt Kairos future (2022) så är kompetensfrågan den fråga som revisionsbranschen ser som mest utmanande det kommande årtiondet. Ett sätt att tillgodose den kompetens efterfrågan som uppstått i revisionsbranschen är genom utbildning. En fråga som uppstår är var utbildningen ska tillgodogöras, på högskolan eller på plats på jobbet. För att branschen ska kunna utvecklas i takt med digitaliseringen krävs det att även utbildningen utvecklas och anpassas efter de förnyade krav som digitaliseringen ställer.

Samtliga respondenter uttrycker att de går flertalet utbildningar varje år, vissa framför att detta är obligatoriskt och andra uttrycker att utbildningarna tillför dem mycket i deras arbete. Att vissa av respondenterna nämner utbildningarna som de genomför varje år som ett “obligatoriskt” moment skulle kunna tyda på att de ser det som något som behöver bockas av, ungefär hälften av respondenterna nämnde dock att de upplevde att de obligatoriska utbildningarna skapade ett stort mervärde och hjälpte både dem och företaget att hålla sig relevanta. Utan ett större urval av respondenter är det svårt att identifiera vad den här skillnaden skulle kunna bero på. En slutsats som kan dras är dock att de årliga utbildningarna kan vara en viktig del i den kompetenshöjning som krävs av en byrå för att fortsätta den digitala arbetsutvecklingen, om de används på rätt sätt.

“Som revisor går vi interna utbildningar varje år då fortbildning är obligatoriskt

inom yrket.” - Respondent A.

För de yngre respondenterna (respondent B & D) som studerar för revisorsprovet är det även mycket utbildning i förhållande till det. Något som är naturligt då det är det naturliga karriärsteget för juniora revisorer. Respondent A uttrycker att profilen på utbildningarna förändras efterhand som man blir mer senior. I början så menar hen på att utbildningarna är mer grundläggande om revision/redovisning. Efter hand menar respondent A på att utbildningarna blir mer avancerade och det kommer in mer skatt och andra ämnen. Längre fram blir det även flertalet ledarskaps- och kommunikationsutbildningar. Reflektionen från respondent A går hand i hand med de studier inför revisorsprovet som respondent B och D genomför. Det följer naturligt att det i början är mer grundläggande kunskaper som behöver läras in för att senare gå vidare mot mer avancerade nivåer som kan skapa mervärde för kunderna. Som framgår under *2.4.1 kompetens* så har de krav som ställs för att bli auktoriserad revisor förändrats över tid. Tidigare krävdes totalt 8 års utbildning fördelat över båda studier och praktik för att bli auktoriserad (Callius, 2018). Under 2018 förändrades kraven och nu krävs det en total utbildningstid om sex år. (Revisorsinspektionen, 2022). Vidare har även kraven för att få skriva revisorsprovet förändrats, tidigare krävdes bland annat en civilekonomexamen, nu behövs det enbart en kandidatexamen inom valfritt ämne. (Balans 5, 2018). Detta möjliggör för en annan bakgrund bland nyare revisorer än de lite äldre revisorerna. Alla som intervjuas i vår studie har en ekonomiexamen även om övrig kompetens efterfrågas. Något som gör att man skulle kunna ifrågasätta om revisorsbranschen har svårt att attrahera den kompetens som efterfrågas.

Respondent F lyfter fram att hen har fått ta del av även kulturella utbildningar inför en utlandsstationering. Samma respondenten lyfter fram att hen utbildar sig mot en US CPA, en titel som är relativt ovanlig i Sverige men där behovet enligt respondenten håller på att bli större givet den ökade digitaliseringen och globaliseringen som även revisorsbranschen står inför. För en US CPA krävs det flera år av utbildning (AICPA) än vad det krävs för att bli auktoriserad revisor i Sverige där det nu räcker med en kandidatexamen som motsvarar tre år. En intressant aspekt med digitaliseringen är den globalisering som följer efter och ur den aspekten skulle det potentiellt kunna vara ett problem för de svenska byråerna att de flesta av deras medarbetaren inte har det som krävs för en internationell ackreditering. Å andra sidan har vi ovan i uppsatsen lyft fram nuvarande omvärldssituation som något som minskar globaliseringen.

Respondent B, med flera, lyfter framförallt excel som något som hen gärna hade sett mer utbildning inom. Hen menar vidare på att det är efterfrågat av flera.

“Excel, då excel används inom alla företag så känner jag att detta är något som jag skulle ha velat ha mer kunskap inom före jag fick mitt första jobb. Detta är någon som skolorna överlag är urusla på att implementera. Vet flertalet kollegor och andra vänner som jobbar och utbildat sig på andra företag och universitet och många påstår liknande, att just excel är

något som ej prioriteras inom skolan. Ofta får man ta tag i det utöver sin utbildning, nu finns det ju bra tillgång till detta men det borde helt klart ha en större plats i utbildningen.”

- Respondent B

Även Tsiligiris och Bowyers (2021) lyfter fram åsikten att både excel och business intelligence borde ingå i alla redovisnings utbildningar. Detta uttalande från tidigare forskning i samband med de respondenternas uttalande talar starkt för att mer praktisk utbildning inom framförallt excel är efterfrågat av markanden.

Även respondent E efterfrågar mer excel i utbildning.

“Något som jag har saknat från min utbildning är att få möjligheten att arbeta aktivt med excel” - Respondent E

Givet den förändring som revisionsbranschen genomgår så ställs nya krav på revisorerna, där bland annat kompetenser inom digitalisering och, automation efterfrågas (Kairos future, 2022). Excel kan benämnas som ett tidigt steg i automatiseringen då siffror stoppas in i förprogrammerade formler. Det är anmärkningsvärt att trots att digitaliseringens framfart och införandet av nyare program så står sig excel fortfarande starkt. Vidare märks det tydligt hos flertalet av respondenterna att ökade excel kunskaper är något som efterfrågas. Det är också något som skulle kunna implementeras i t.ex. ekonomiutbildningar på universitetet. Kunskaper i excel är även något som Respondent F lyfter fram som något hen gärna ser hos en kandidat vid rekrytering. På marknaden har det kommit flertalet privata excel utbildningar/certifieringar som tar betalt vilket också visar på att det finns en stor efterfrågan. Det skulle kunna vara lämpligt att införa mer arbete i excel från universitetet för att möta den efterfrågan som finns. På samma tema lyfter även respondent B fram att hen gärna hade sett mer utbildning inom branschspecifika program. Något som ofta efterfrågas när man söker arbete.

“Många ställen efterfrågar erfarenhet, det kan vara svårt att ha erfarenhet när man kommer direkt ifrån skolan. På vissa byråer efterfrågas bra kunskap inom specifika program. Något som är svårt att skaffa sig om man inte kan få den erfarenheten inom skolan.”

- Respondent B

Även respondent D lyfter fram excel som något som universitetet hade kunnat jobba mer med även om hen menar på att just revisionsarbetet är något som man istället lär sig på jobbet. Det är dock något som skulle kunna bli ett problem i framtiden då det är mycket av det grundläggande revisionsarbetet som automatiseras. Om de enklare uppgifterna automatiseras kan det vara svårare för anställda att få den grundläggande förståelsen för revision som krävs för att kunna utöva yrket på en högre nivå. En lösning på det skulle kunna vara att inför mer utbildning inom området. Antingen från universitetet eller på arbetsplatsen.

“Tror det essentiella är att förstå grundbokföring och redovisning, vilket universiteten redan har. Att försöka veva in revision i utbildningen tror jag är svårt – det är något som man istället lär sig på jobbet. Dock tror jag att det vore viktigt att presentera mer excel då det är ett verktyg man ofta använder och som är bra att förstå.”

- Respondent D

Något som även kommer fram i den teoretiska referensramen där en artikel av Bui & Porter (2020) lyfter vikten av förståelse för redovisningsprinciper och begrepp.

Respondent C lyfter fram vikten av att vara analytisk och kunna dra slutsatser av data. Hen menar på att det är något som alltid behövs av revisorer men som med stor sannolikhet kommer öka ännu mer i takt med att digitaliseringen fortgår. Ett sätt att genomföra en analys kan vara att sätta kunskap eller data i ett visst sammanhang eller vara kreativ, något som maskiner fortfarande är sämre på än människor (Hoffman, 2017).

“Vi bygger mer och mer, kanske inte riktigt AI än men program som sysslar med dataanalys åt oss och sedan måste vi själva dra slutsatser mm, vilket alltid behövs för oss som revisorer. Men snabbt bli mer och mer relevant. Professionell skepticism.” - Respondent C

Ett sätt för utbildningar att möta den efterfrågan skulle kunna vara att jobba med med tolkningar och analys under utbildningens gång. Respondent C lyfter fram behovet av mer IT på universitetet.

“Mer IT redan på universitetet. Rådgivning skulle också vara bra men framförallt IT.”

- Respondent C

Ett sätt att kompromissa och tillgodose den kompetens som revisionsbranschen efterfrågar skulle kunna vara att införa mer grundläggande IT kunskaper på ekonomiutbildningarna. Framförallt genom att arbeta med att dra tolkningar av data framtaget i olika IT program. Ungefär som regressionsanalys kursen. Enligt (Mei Tan & Laswad, 2018). är kunskaper inom informationsteknik betydelsefull i dagens tekniskt krävande värld. Något som bara kommer öka eftersom användningen förväntas fortsätta öka än mer. I samband med de tendenser som går att läsa ut från respondenternas svar tyder detta på att mer grundläggande IT- kunskaper på ekonomiutbildningarna skulle vara en potentiell väg framåt. Detta eftersom det följer av den teoretiska referensramen att tekniska kunskaper kommer fortsätta vara högt efterfrågade (se t.ex. Mei Tan & Laswad, 2018) något som även intervjuerna styrker. Samtidigt har revisionsbranschen i dagsläget svårt att locka kandidater med en teknisk bakgrund. Genom att implementera mer teknik på revisionsutbildningarna skulle man kunna bygga vidare på den kompetensbas som redan finns.

Även respondent E efterfrågar mer excel på universitetet. Vidare trycker respondent E även på behovet av mer verklighetsbaserad övningar i skolan. Ett behov som med största sannolikhet bara ökar då digitaliseringen mest sannolikt leder till att mer och mer av de enklare arbetsuppgifterna försvinner.

“ De bör introducera mer verklighetsbaserade övningar. Man ska inte bara sitta och nöta teori, utan även öva praktiskt. För en grov majoritet av allt som jag gick igenom i skolan har jag inte haft användning av och kommer förmodligen inte ha det heller. Sen att excel är bra att kunna borde alla få höra. Det borde universitet och skolor också ta på större allvar.”

- Respondent E

Slutligen så lyfter respondent F att hen menar på att revision är ett yrke som tillämpar “learning-on-the-job” i stor utsträckning. Något som skulle kunna komma att förändras eller minskas i och med den automatisering av många av de grundläggande uppgifterna som digitaliseringen möjliggör. Samtidigt så verkar inte respondent F vara orolig för just den konsekvensen. En kompetensbrist på grund av den allt högre efterfrågan på teknisk kompetens skulle snarare också kunna motivera ännu mer ”learning-on-the-job”. Om inte den kompetensen som branschen efterfrågar finns hos de kandidater som söker sig till revisionsyrket så blir företagen potentiellt tvungna att möta det genom att själva tillgodose sina nyanställda med de kompetenser och erfarenheter som de anses behöva för att klara yrket på ett framgångsrikt sätt. Något som tyder på att revisionsyrket även fortsatt kommer vara ett yrke som tillämpar “learning-on-the-job” är de krav på utbildning och erfarenhet som ställs från revisorsinspektionen (2022). Eftersom det krävs faktiskt arbetserfarenhet för att få bli auktoriserad revisor visar det tydligt för att revisorsinspektionen även framåt anser att jobberfarenheten är en viktig aspekt för att garantera den auktoriserade revisorns kompetens. Här skulle det kunna vara en skillnad mellan de större och de mindre revisionsbyråerna då de större byråerna generellt inte ställer lika höga krav vid nyanställning, kunskaperna förvärvas istället genom interna utbildningar (Bui & Porter, 2010). Något som potentiellt skapar ett gap mellan större och mindre revisionsbyråer på marknaden. Eftersom de större byråerna i större utsträckning kan utbilda lämpliga kandidater i den kompetens de efterfrågar till skillnad från mindre byråer.

Under 2018 ändrades kraven för att bli auktoriserad revisor för att utöka kompetensbasen, förtydliga kraven på utbildningsinnehåll samt skapa alternativa utbildningsvägar. De nya kraven från Revisorsinspektionen innebär en förkortad utbildningstid på sex år, med minst en kandidatexamen inom valfritt ämne (Revisorsinspektionen, 2022).

“Jag tror inte att det kommer att vara avgörande, även om universitetsutbildningen bör vara utformat så användbart som möjligt för att underlätta övergången till arbetslivet. Revision har dock alltid varit ett yrke där ”learning-on-the-job” är förutsättningen. Det känns för de flesta nyblivna revisorer som att man inte förstår så mycket när man kommer direkt från universitetet. Och jag tror att det kommer att fortsätta vara så, oavsett om utbildningarna förändras eller inte.”

- Respondent F

Något som tas upp i den teoretiska referensramen är att revisionsbyråns storlek spelar roll när det kommer till vilken kompetens som efterfrågas av juniora revisorer. Där små till medelstora företag har större förväntningar på nyexaminerades kompetensnivå (Bui och

Porters 2010). Respondent F arbetar på en av de fyra största revisionsbyråerna i Sverige. En storlek som gör att byrån har starka egna rutiner för utbildning och hur nya revisorer slussas in i arbetet. Learning on the job perspektivet skulle dock kunna göra det svårt för lite mindre revisionsbyråer att konkurrerar på marknaden då de inte har samma finansiella muskler eller marginaler som de större byråerna.

Respondent A lyfter fram att han tror att de delar av revisionsprocessen som har påverkats mest av digitaliseringen är de enklare uppgifterna som lättare granskningsuppgifter och datainsamling, uppgifter som ofta faller på de juniora revisorerna. Vidare menar respondent A på att de uppgifterna som de juniora revisorerna utför lägger grunden för förståelsen för revision. En minskning av de uppgifter skulle potentiellt kunna leda till minskad kompetens hos de juniora revisorerna. Något som skulle kunna undvikas genom intern utbildning.

“Interna utbildningar kan vara ett bra komplement för juniora revisorer, framförallt när de lättare arbetsuppgifterna som de ofta utför är de första som försvinner genom digitalisering”

- Respondent A

Andra steget i revisionsprocessen som återfinns under avsnitt 2.3.2. *Acceptera & behålla uppdrag* går ut på att göra en bedömning om revisionsbyrån ska behålla eller acceptera ett uppdrag. En av anledningarna till att neka ett uppdrag kan vara att revisionsteamet inte besitter den kompetens som krävs för att åta sig uppdraget. (Eklöv Alander, 2019). Därav är det viktigt att revisionsbranschen fylls på med rätt kompetens så att revisionsbyråerna kan fortsätta ta på sig uppdrag i en stor utsträckning. Med den förändrade tekniska utvecklingen som har identifierats genom studien så kommer det även ett fortsatt förändrat kompetenskrav för att byråerna ska kunna fortsätta ha rätt kompetens för att ta sig an vissa uppdrag.

5. Avslutande diskussion

5.1. Sammanfattning av empiri och analys

Empirin och analysen har delats upp i tre huvudsakliga delar, digitaliseringen, kompetens och utbildning. Under digitaliserings avsnittet så framgår det att alla respondenterna har upplevt förändringar som är hänförliga till digitaliseringen samt att digitaliseringen delvis har förändrat revisorns roll. Tydligast verkar omställningen vara för de revisorer som har varit i branschen lite längre, en sak som skyndade på flera tekniska lösningar var corona, något som alla respondenter nämner. Den snabba digitala utvecklingen inom just revisionsbranschen verkar enligt respondenternas svar bero på konkurrensfaktorn, något som gör att de flesta byråerna arbetar aktivt med att effektivisera och automatisera.

I kapitlets andra avsnitt så diskuterades de förändrade kompetenskrav som är ett resultat av digitaliseringen. Det vill säga uppsatsens huvudsyfte. De kompetenser som lyfts fram som viktiga av respondenterna är IT-kompetens, kommunikation samt analys- och tolkningsförmågor. Den förändrade efterfrågan om kompetens matchar delvis de förändringar som gjorts från far i vad som krävs för att bli auktoriserad revisor.

Det tredje avsnittet tar upp utbildning och hur utbildning kan möta den efterfrågan på kompetens som finns i branschen. Återigen var majoriteten av respondenterna inne på utbildning inom IT. De efterfrågade mer IT kunskaper redan från universitet. Vidare så efterfrågade flertalet av respondenterna framförallt mer praktisk utbildning där kunskaper och erfarenheter från program som excel stod högt på önskelistan.

5.2. Diskussion

Sammantaget så finns det flertalet tecken på att kravbilderna för revisorer är i förändring. Något som framförallt kan identifieras i de förändrade kraven för att bli auktoriserad revisor som torde ses som vägledande för vad branschen ställer för krav. Från tidigare forskning framgår det att kommunikativa och tekniska kunskaper redan är och kommer fortsatt vara högt efterfrågade (se t.ex. Tsiligris och Bowyers (2021) samt Mei Tan & Laswa (2018)). Utifrån intervjuobjekten kan man dra slutsatsen att majoriteten av revisorerna med stor sannolikhet fortfarande kommer från den klassiska ekonomiska skolan på universiteten. Men att det finns tendenser på att annan kompetens dock kraftigt efterfrågas, framförallt inom IT. Se t.ex. respondenten A angående efterfrågade kompetens. En efterfrågan som skulle kunna mötas genom att få in revisorer med andra utbildningsbakgrunder något som har möjliggjorts genom de förändrade kraven på auktorisering. Vidare kan det även identifieras tendenser till en fortsatt kraftig efterfrågan av kommunikativa och nätverkande förmågor (Kairos future, 2022, samt respondenterna). I takt med att digitaliseringen fortsätter förändra branschen så visar vår studie tendenser på att det mest sannolikt kommer finnas en fortsatt stark efterfrågan av de kompetenserna som idag inte kan ersättas av en dator.

Utan en bredare undersökning är det svårt att säga exakt varför kraven på den auktoriserade revisorn uppdaterades. Däremot kan det konstateras att det passar väl i tiden med den tendens på en förändrad kravbild som har identifierats genom intervjuerna. En annan lösning på den efterfrågan som finns i branschen skulle kunna vara att implementera mer IT på universitetet för ekonomer något som efterfrågades av flertalet av respondenterna. Genom att försiktigt tweaka på utbildningsplanen hos universitetet skulle vi kunna se en bredare ingående kompetens till revisorsbranschen. Något som flera av respondenterna efterfrågar. Ett program som flera av respondenterna nämner specifikt är excel. Frågan är dock om excel är framtiden eller om vi snart kommer se andra ännu nyare tekniska lösningar. Studiens främsta bidrag till forskningsfältet får anses vara den om efterfrågad utbildning. De tendenser som kan identifieras från intervjuerna om framförallt mer praktiska kunskaper i excel i samband med den teoretiska referensramen (se t.ex. Tsiligris och Bowyers (2021) som efterfrågar mer excell i redovisningsutbildningen). Visar på en potentiell förändrad väg som utbildningen kan ta för att matcha marknadens efterfrågan.

En kompetens som är fortsatt efterfrågad hos revisorerna är den kommunikativa kompetensen. En kompetens som många gånger förbises. Flertalet av respondenterna lyfter fram att de tror att den kommunikativa kompetensen bara kommer öka i vikt. Hand i hand med detta går det faktum att flera av respondenterna spår en mer rådgivande roll för revisorn i framtiden som ett resultat av digitaliseringen. För att kunna matcha den efterfrågan blir det viktigt att fortsätta ha trygga kommunikativa revisorer.

Studien visar flertalet tecken på att revisorsbranschen efterfrågar mer tekniska kompetens, som t.ex. kunskaper i excel. Något som inte återfinns i utbildningen, ett viktigt medskick från studien är därav att potentiellt se över vissa aspekter av utbildningarna för att kunna möta den moderna framtida efterfrågan. Bui & Porter (2012) benämner differens mellan den efterfrågade kompetensen och den tillgängliga som ett förväntningsgap mellan utbildning och arbetsgivare. Ett av de viktigaste bidragen till forskningen från den genomförda studien är vilka kompetenser som efterfrågas av revisorsbranschen, något som skulle kunna tillämpas av universitetet för att minska det förväntansgapet.

En sak som skulle kunna vara en nackdel med digitaliseringen är att den grundläggande kompetensutvecklingen som ofta ingår i de första åren som junior revisor går förlorade då flertalet av de arbetsuppgifterna som en junior revisor utför står inför en potentiell automatisering. Något som skulle kunna ställa högre krav på utbildningen inom revision antingen på universitetet eller för arbetsgivarna.. Å andra sidan uttrycker vissa respondenterna att de inte är oroliga över den påverkan digitalisering har på de förändrade arbetsuppgifterna. Se till exempel respondent F som uttrycker att revision har varit och kommer fortsätta vara ett *"learning-on-the-job"* yrke.

Frågeställning som uttrycktes i början av uppsatsen var: Hur har digitaliseringen förändrat kravbilderna på revisorns kompetens och vilka förändrade krav ställer den förändringen på utbildningen. Det vi kan se utifrån vår undersökning är att det finns tydliga tendenser på att digitaliseringen har lett till en förändring i vilken kompetens som efterfrågas. Den kompetens

som tydligast sticker ut är IT kompetensen något som de flesta av respondenterna även efterfrågade mer av i utbildningen.

Sammantaget så kan man säga att digitaliseringen erbjuder stora möjligheter som effektivisering, ökad kundnytta samt ökad lönsamhet. En viktig faktor som tas upp både i referensramen och intervjustudien är dock tillgången till rätt kompetens som en nyckelfaktor för att kunna utnyttja digitaliseringen på rätt sätt. Något som enligt intervjustudien ibland kan vara svårt att hitta. Vårt bidrag till forskningsfältet är kort sammanfattat att det finns starka tendenser till att digitaliseringen har och fortsatt förändrar revisionsbranschen. Att den här förändringen drivs på av en stark konkurrenssituation där kunden står i fokus något som har gjort att kompetenskraven som ställs på nutida och även framtida revisorer mest sannolikt är i förändring. I referensramen så lyfts hur det är viktigt med rätt kompetens för att ta till vara på de möjligheter som digitaliseringen medför. Av intervjustudien framgår det att det ibland kan vara en utmaning att attrahera rätt kompetens, samt att det efterfrågas vissa förändringar i utbildningen från universiteten. Dessa förändringar kan vara ökad utbildning i excel och kommunikativa förmågor.

Slutligen är det svårt att säga exakt hur digitaliseringen kommer förändra den framtida kravbilderna på revisorn. Klart är dock att det är en bransch i förändring. Mest troligt även en bransch som på grund av sin struktur anpassar sig snabbare till digitaliseringen och de uppdaterade krav den ställer än sina kunder. Allt för att kunna fortsätta vara konkurrenskraftiga. Exakt hur denna kompetenskravs-förändringen ser ut och hur utbildningen ska kunna matcha den efterfrågan får dock framtiden utvisa.

5.3. Förslag till framtida forskning

Uppsatsen bygger på en kvalitativ studie och syftar därav inte till att komma till några definitiva slutsatser. Målet har varit att identifiera tendenser och potentiella samband genom intervjuerna med respondenterna. De signaler som vi har fått ger dock goda anledningar att utreda området mer. Nedan följer några områden där det skulle vara intressant att se framtida forskning.

Efterfrågad kompetens, genom vår kvalitativa studie har vi identifierat tendenser till en förändrad efterfrågan i kompetens hos revisorer. Framförallt är det IT kunskap som har lyfts fram som en efterfrågad kompetens. En ide för en framtida studie skulle kunna vara att göra en kvantitativ studie över arbetsannonser för att undersöka hur ofta just IT kompetens efterfrågas. På samma tema skulle det även vara intressant med en kvalitativ studie angående vilken kompetens som efterfrågas där respondenterna är rekryteringsansvariga på revisionsbyråer, för att se om de delar den bild vi har utläst från respondenterna i vår undersökning. Vidare så tar uppsatsen upp efterfrågan av excel och ett mer praktiskt fokus i utbildningen, något som kan hämta stöd i tidigare forskning (Tsiligris och Bowyers (2021).

För att ytterligare fördjupa sig i frågan skulle en potentiell framtida kvantitativ studie vara att fråga arbetsgivare om en ökad erfarenhet i excel skulle stärka en kandidats möjligheter.

I en del av vår empiri tar vi upp respondent F som utbildar sig mot en US CPA, en amerikansk certifiering för revisorer. Ett område som det skulle vara spännande att veta mer om. Ett förslag till framtida forskning är därför att göra en internationell jämförelse, hur ser kraven för att bli certifierad revisor ut i Sverige jämfört med andra länder och vad kan de skillnaderna beror på.

Ett annat förslag till framtida forskning är att undersöka hur revisorer som går in i yrket sedan utvecklas. Finns det några särskilda kompetenser som gör att en kandidat klättrar snabbare eller kanske slutar snabbare.

Ett ledord som återkommer på flera ställen i vår uppsats är kompetens, samt förändring i efterfrågad kompetens. FAR här nyligen ändrat kraven för att bli auktoriserad revisor (se avsnitt 2.3.2.). Något som skulle kunna tyda på att även FAR har identifierat den förändrade kravbildningen på revisorer. Det skulle också kunna vara ett tecken på något annat. Som till exempel revisorsbristen. Därav är ett förslag till framtida forskning att undersöka vad syftet var bakom de förändringar som gjordes i kraven för att bli auktoriserad revisor. Samt möjligtvis om de har fått den önskvärda effekten.

Källförteckning

Böcker

Bryman, A. & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. 3e uppl. Stockholm Liber AB.

Carrington, T. (2014). *Revision*. Liber

Ek, I. & Ek, T. (2020). *Digitalisering i företag*. Lund: Studentlitteratur AB.

Eklöv Alander, G. (2019). *En bok om revision*. (Upplaga 1 ed.). Lund: Studentlitteratur.

Hansson Mattias (1998) *Cybervärlden*, Tryckeri: Fälth & Hessler, 1998 Värnamo.

Patel, R. & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur AB.

Artiklar

Al-Htaybat, K. Alhtaybat, L. & Alhatabat, Z. (2018). *Educating digital natives for the future accounting educators' evaluation of the accounting curriculum*. Accounting Education.

American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association (7th edition)*. American Psychological Association.

Bui, B. & Porter, B. (2010). *The Expectation-Performance Gap in Accounting Education: An Exploratory Study*. Accounting Education.

Fölster, S. (2013) *Vårtannat jobb automatiseras inom 20 år – utmaningar för Sverige*, Stiftelsen för strategisk forskning, 2013.

Gepp, A., Linnenluecke M.-K., O'neill, T.-J. & Smith, T. (2018). *Big data techniques in auditing research and practice: Current trends and future opportunities*. Journal of accounting literature.

Hassall, T., Dunlop, A. & Lewis, S. (1996). *Internal audit education: Exploring professional competence*. Managerial Auditing Journal.

Jackson, D. Michelson, G. & Munir, R. (2022). *Developing accountants for the future: new technology, skills, and the role of stakeholders*. Accounting Education.

Kairos future. (2013). *Framtidens rådgivning, redovisning och revision - En resa mot 2025*. FAR.

Kairos future. (2016). *Nyckeln till framtiden - framtidens redovisning, revision och rådgivning i det digitala landskapet*. FAR.

Kairos future. (2022). *I en föränderlig tid - Framtidens revision, redovisning och rådgivning 2030*. FAR.

Kruskopf, S., Lobbas, C., Meinander, H., Söderling, K., Eds. Martikainen M. and Lehner O.M. (2019). *Digital Accounting: Opportunities, Threats and the Human Factor*. ACRN Oxford Journal of Finance and Risk Perspectives, 8(2019) Special Issue Digital Accounting.

Lombardi, D. Bloch, R. & Vasarhelyi, M. A. (2014). *The Future of Audit*. Journal of Information Systems and Technology Management.

Mei Tan, L. & Laswad (2018). *Professional skills required of accountants: what do job advertisements tell us?*. Accounting Education.

Palmer, K.N., Ziegenfuss, D.E. and Pinsker, R.E. (2004), *International knowledge, skills, and abilities of auditors/accountants: Evidence from recent competency studies*, Managerial Auditing Journal.

Rizvan, A. (2022). *Artificial Intelligence (AI) in Accounting & Auditing: A Literature Review*. Department of Accounting & Information Systems.

Tsiligiris, V. & Bowyer, D. (2021). *Exploring the impact of 4IR on skills and personal qualities for future accountants: a proposed conceptual framework for university accounting education*. Accounting Education.

Vasarhelyi, Alles, Kuenkaikaew & Littley, (2012). *The acceptance and adoption of continuous auditing by internal auditors: A micro analysis*. International Journal of Accounting Information Systems.

Övrigt

ACCA - (the Association of Chartered Certified Accountants) is the global body for professional accountants. [Home | ACCA Global](#) - hämtad 2022- 11-29.

Andreasson, R. (KPMG) *Cyberattacker har blivit ett nytt hot från terrorister* hämtad 2022-12-29. [Cyberattacker har blivit ett nytt hot från terrorister - KPMG Sverige](#)

Callius, S. (2018). *Här är de nya kraven för att bli revisor*. Hämtad. 2022-11-25. [Här är de nya kraven för att bli revisor - Civilekonomen](#)

FAR (2006) Revision: *en praktisk beskrivning*. Stockholm: FAR förlag.
https://www-faronline-se.ezproxy.ub.gu.se/dokument/r/revision_en_praktisk_beskrivning/?q=revision%20en%20beskrivning

Hoffman, C. (2017). *Accounting and auditing in the digital age*. Hämtad 2022-11-20.
[Accounting and Auditing in the Digital Age](#)

Karlsson, B. & Rosendahl, A. (2019). *Framtidens revision* [Video], PWC. Hämtad: 2022-11-18 <https://www.linkedin.com/video/live/urn:li:ugcPost:6602164294815744000/>

Nationalencyklopedin 2. *Artificiell intelligens*. Hämtad 2022-11-20.
<https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/artificiell-intelligens>

Nationalencyklopedin 1. *Automatisering*. Hämtad 2022-11-20.
<https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/automatisering>

Nationalencyklopedin 3. *Digitalisering*. Hämtad 2022-11-20.
<https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/digitalisering>

Revisorsinspektionen [RI]. *Kandidatexamen*. Hämtad 2022-11-25.
[1. Kandidatexamen - Revisorsinspektionen](#)

Revisorsinspektionen [RI]. *Kompetenskrav - Morgondagens kompetenskrav*. Hämtad 2022-11-10. [Kompetenskrav - Revisorsinspektionen](#).

Revisorsinspektionen [RI]. *Om Revisorsinspektionen - Vår vision är en professionell revision för tryggt beslutsfattande*. Hämtad 2022-11-10. [Om oss - Revisorsinspektionen](#)

Revisorsinspektionen [RI]. *Stärkt revisorsroll*. Hämtad 22-11-25.
[Stärkt revisorsroll - Revisorsinspektionen](#)

Revisorsinspektionen [RI]. *Äldre utbildningskrav*. Hämtad 22-11-25.
[Äldre utbildningskrav - Revisorsinspektionen](#)

Tidningen balans 1. Johansson, P. (2022). *När revisionen möter framtiden*. Hämtad 22-11-11.
[När revisionen möter framtiden | Balans](#).

Tidningen balans 2. Seger, K. & Holmstedt, M. (2022). *Leder dagens revisorsutbildning till framtidens kompetens?*. Hämtad 22-11-21. [Leder dagens revisorsutbildning till framtidens kompetens? | Balans](#)

Tidningen Balans 3. Andersson, J. & Engström, T. (2017). *Digitalisering och automatisering av revision – hur påverkas branschen?*. Hämtad 22-11-21. [Digitalisering och automatisering av revisionen | FAR Online](#)

Tidningen Balans 4. Johansson, P. (2019). *Staka ut vägen mot den framtida revisionen*. Hämtad 2022-11-25. [Staka ut vägen mot den framtida revisionen | Balans](#)

Tidningen Balans 5. Orback, S. (2018). *Vad blir skillnaden med de nya utbildningskraven för revisorer?* Hämtad 22-11-25. [Vad blir skillnaden med de nya utbildningskraven för revisorer? | Balans](#)

Bilaga 1

Intervjuguide

Inledande frågor

Får jag spela in samt transkribera intervjun i undersökningssyfte?

Ålder?

Vad är din yrkestitel?

Hur länge har du arbetat med revision?

Vad har du för bakgrund/ utbildning i grunden?

Vidare om respondenten

Vad har du för erfarenheter/tankar om utbildning i förhållande till revision? (både din egen och andras)

Digitaliseringen

Vad är dina tankar kring digitaliseringen?

Har digitaliseringen påverkat din bransch?

Hur arbetar era kunder med digitalisering?

Processen

Kan du berätta lite om revisionsprocessen?

Hur har digitaliseringen påverkat processen och hela arbetet?

Framtiden & Kompetensutveckling

Kan du berätta lite om hur du ser på förändringar inom yrket i framtiden?

Ser du någon förändring i kompetenskrav hos revisorer i framtiden?

Avslutande

Finns det något mer du vill tillägga som du tror är relevant för vår studie?